

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра іноземної філології,
українознавства та соціально-правових дисциплін

М. О. Куц, І. Ю. Сіняговська

**ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни

Ступінь: бакалавр

Кривий Ріг
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра іноземної філології,
українознавства та соціально-правових дисциплін

М. О. Куц, І. Ю. Сіняговська

ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни

Ступінь: бакалавр

Затверджено на засіданні
кафедри іноземної філології,
українознавства та соціально-
правових дисциплін
Протокол № 3
від “01” жовтня 2021 р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол № 3
від “28” жовтня 2021 р.

Кривий Ріг
2021

УДК 81'38 : 811.111(072)
ББК 81.432.1-7
К 95

Куц М. О., Сіняговська І. Ю.

К 95 Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Порівняльна лексикологія англійської та української мов», ступінь бакалавр. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2021. 86 с.

Методичні рекомендації представляють собою систему завдань для семінарських занять і самостійної роботи, спрямованих на закріплення теоретичного матеріалу та формування навичок лексичного аналізу тексту.

Зміст посібника викликає зацікавленість, пов'язану з актуальністю розроблених тем.

Посібник відповідає сучасним методичним вимогам до навчальної літератури.

ББК 81.432.1-7

© Куц М. О., 2021
© Сіняговська І. Ю., 2021
© Донецький національний
університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-
Барановського, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	7
ЧАСТИНА 2. ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	15
Практичне заняття № 1. Методи структурного дослідження лексики	16
Практичне заняття № 2. Слово, його структура та мотивація	18
Практичне заняття № 3. Словотвір	21
Практичне заняття № 4. Словотвір (деривація). Скорочення. Акроніми. Оказіоналізми. Семантичний словотвір.	26
Практичне заняття № 5. Функціональна диференціація лексики.	34
Практичне заняття № 6. Семасиологія. Семантичні процеси. Полісемія слова. Синоніми.	39
Практичне заняття № 7. Фразеологія. Антоніми. Омоніми. Пароніми.	50
Практичне заняття № 8. Етимологія.	61
Практичне заняття № 9. Сленг	66
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	71
Питання для самосійного опрацювання	72
Вправи для самостійної підготовки до практичних занять	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	83

ВСТУП

Порівняльна лексикологія є важливою дисципліною циклу лінгвістичних дисциплін, яка надає студентам системні знання із етимології, словотвору, семасіології, фразеології.

Навчальна дисципліна «Порівняльна лексикологія англійської та української мов» базується на знанні таких предметів, як вступ до мовознавства, сучасна українська мова та сучасна англійська мова.

Основна мета дисципліни – надати студентам теоретичні основи розуміння мови як інтегрованої сигніфікативної одиниці, що розвивається, зокрема принципів організації та функціонування лексичних систем англійської та української мов у їх зіставленні, установити закономірності й розбіжності в обох мовах на лексичному рівні.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з категоріальним апаратом та ввести в курс основних понять дисципліни; розширити знання студентів про основні напрями досліджень у галузі лексикологічних студій;

- навчити студентів розпізнавати аломорфні та ізоморфні риси у лексичних системах англійської та української мов;

- домогтися від студентів вміння виявляти спільні та відмінні явища лексичних систем англійської та української мов у зіставленні на семасіологічному зрізі;

- сприяти розвитку у студентів умінь та навичок користування різними видами словників;

- засобами феномена негомогенності і неконгруентності семантичного обсягу лексичних одиниць у зіставляваних мовах виявляти можливі труднощі при перекладі та вчити студентів пошуку адекватних засобів перекладу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- методологічні принципи порівняльної лексикології як науки, історію та основні напрями її розвитку;

- сутність основних лексикологічних категорій (лексична система мови та її структура, синтагматика, парадигматика, синхронія, діахронія, семантична структура слова, семасіологія, етимологія);

- семантичну структуру англійських та українських слів, типи значень слова, денотативний і конотативний компоненти лексичного значення слова, аспекти конотацій;

- мотивацію значення як лінгвістичну універсалію, кореляцію типів мотивації в англійській та українській мовах;

- історичні зміни в семантичній структурі слова;

- семантичні паралелі в лексикології, специфіку полісемії, синонімії, антонімії, омонімії в англійській та українській мовах та ін.;

- особливості фразеологічної номінації в англійській та українській мовах, проблему диференціації слова, вільного словосполучення і фразеологічної

одиниці, характерні ознаки фразеологічних одиниць, різні підходи до їх вивчення;

- процеси словотворення в англійській та українській мовах, особливості афіксації, словоскладання, скорочення й конверсії;

- етимологію словникового складу англійської та української мов;

- шляхи й джерела запозичень, типи запозичень за ступенем асиміляції, неологізми й інтернаціоналізми; лексичні паралелі в залежності від варіантів і діалектів англійської та української мов;

- стилістичну диференціацію лексики англійської та української мов;

- функціональні стилі;

- нейтральну лексику, книжкову й офіційну лексику, стилістично знижену лексику, колоквіалізмами й сленг;

- проблеми лексикографії;

- історію розвитку британської та української лексикографії, типи словників.

вміти:

- працювати зі словниками різних типів;

- використовувати різні методи порівняльного аналізу лексичних одиниць англійської та української мов в умовах білінгвізму;

- порівнювати специфічні особливості лексичної системи англійської мови з лексичними системами рідного і близькоспоріднених мов;

- аналізувати лексеми англійської та української мов з точки зору їх структури, значення, походження й функціонування під час практичної діяльності перекладача.

ЧАСТИНА 1.
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для ЗВО спеціальності 035 «Філологія»
Семестр (осінній / весняний)	весняний
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Кількість змістовних модулів	2
Лекції, годин	20
Практичні / семінарські, годин	20
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	80
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	2,5
самостійної роботи студента	5
Вид контролю	екзамен

2. Програма навчальної дисципліни

Мета – надати студентам теоретичні основи розуміння мови як інтегрованої сигніфікативної одиниці, що розвивається, зокрема принципів організації та функціонування лексичних систем англійської та української мов у їх зіставленні, установити закономірності й розбіжності в обох мовах на лексичному рівні.

Завдання – ознайомити студентів з категоріальним апаратом та ввести в курс основних понять дисципліни; розширити знання студентів про основні напрями досліджень у галузі лексикологічних студій; навчити студентів розпізнавати аломорфні та ізоморфні риси у лексичних системах англійської та української мов; домогтися від студентів вміння виявляти спільні та відмінні явища лексичних систем англійської та української мов у зіставленні на семасіологічному зрізі; сприяти розвитку у студентів умінь та навичок користування різними видами словників; засобами феномена негомогенності і неконгруентності семантичного обсягу лексичних одиниць у зіставлюваних мовах виявляти можливі труднощі при перекладі та вчити студентів пошуку адекватних засобів перекладу.

Предмет – історичний процес розвитку лексикологічного прошарку англійської та української літературних мов.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Предмет та завдання контрастивної лексикології. Методи структурного дослідження лексики.

Тема 2. Слово, його структура та мотивація.

Тема 3. Словотвір.

Тема 4. Словотвір (деривація). Скорочення. Акроніми. Оказіоналізми.
Семантичний словотвір.

Тема 5. Функціональна диференціація лексики.

Тема 6. Семасиологія. Семантичні процеси. Полісемія слова. Синоніми.

Тема 7. Антоніми. Омоніми. Пароніми.

Тема 8. Фразеологія.

Тема 9. Етимологія.

Тема 10. Сленг.

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

загальних програмних компетентностей:

здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями;

здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

уміння виявляти, ставити та вирішувати проблему;

здатність працювати в команді та автономно;

здатність спілкуватися іноземною мовою;

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

здатність проведення досліджень на належному рівні;

фахових програмних компетентностей:

усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;

здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;

здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються;

здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів;

здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;

здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію;

здатність здійснювати лінгвістичний та філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;

здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

2) досягнення **програмних результатів навчання:**

ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

організовувати процес свого навчання й самоосвіти;

знати й розуміти систему мов, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;

аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності;

збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання;

мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах;

мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях в галузі філології;

характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію;

знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній й діяльності;

знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами;

використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя;

забезпечення міжмовної та міжкультурної усної та письмової комунікації та міжмовного і міжкультурного обміну інформацією в різних галузях шляхом перекладу різноманітних за змістом та жанром текстів іноземною (іноземними) та українською мовами;

здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

3) набуття **результатів навчання** (згідно Дублінських дескрипторів):

– **знання:**

- методологічних принципів порівняльної лексикології як науки, історії та основних напрямків її розвитку;

- сутності основних лексикологічних категорій (лексична система мови та її структура, синтагматика, парадигматика, синхронія, діахронія, семантична структура слова, семасіологія, етимологія);

- семантичної структури англійських та українських слів, типів значень слова, денотативного і конотативного компонентів лексичного значення слова, аспектів конотацій;

- мотивації значення як лінгвістичної універсалії, кореляції типів мотивації в англійській та українській мовах;

- історичних змін в семантичній структурі слова;

- семантичних паралелів в лексикології, специфіки полісемії, синонімії, антонімії, омонімії в англійській та українській мовах та ін.;

- особливостей фразеологічної номінації в англійській та українській мовах, проблеми диференціації слова, вільного словосполучення і фразеологічної одиниці, характерних ознак фразеологічних одиниць, різних підходів до їх вивчення;

- процесів словотворення в англійській та українській мовах, особливостей афіксації, словоскладання, скорочення й конверсії;

- етимології словникового складу англійської та української мов;

- шляхів й джерел запозичень, типів запозичень за ступенем асиміляції, неологізмів й інтернаціоналізмів; лексичних паралелей в залежності від варіантів і діалектів англійської та української мов;

- стилістичної диференціації лексики англійської та української мов;

- функціональних стилів;

- нейтральної лексики, книжної й офіційної лексики, стилістично зниженої лексики, колоквіалізмів й сленгу;

- проблем лексикографії;

- історії розвитку британської та української лексикографії, типів словників.

– **уміння/навички:**

- працювати зі словниками різних типів;

- використовувати різні методи порівняльного аналізу лексичних одиниць англійської та української мов в умовах білінгвізму;

- порівнювати специфічні особливості лексичної системи англійської мови з лексичними системами рідного і близькоспоріднених мов;

- аналізувати лексеми англійської та української мов з точки зору їх структури, значення, походження й функціонування під час практичної діяльності перекладача.

– **комунікація:**

ефективно встановлювати і підтримувати комунікацію в навчальних ситуаціях, здійснювати чіткі та детальні повідомлення на різні теми та аргументувати свою позицію щодо обговорюваної проблеми;

вільно спілкуватись із носіями мови, чітко, детально висловлюватись з широкого кола тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти;

– **відповідальність і автономія:**

застосовувати міжкультурне розуміння у процесі безпосереднього усного і писемного спілкування в академічному та професійному середовищі;

належним чином поводити себе і реагувати у типових академічних, професійних, світських і повсякденних ситуаціях, а також знати правила взаємодії між людьми у різних ситуаціях.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1: Мова як функціональна система. Словотвір в англійській та українській мовах					
Тема 1. Предмет та завдання контрастивної лексикології. Методи структурного дослідження лексики.	14	2	1		11
Тема 2. Слово, його структура та мотивація	14	2	1		11
Тема 3. Словотвір.	15	2	2		11
Тема 4. Словотвір (деривація). Скорочення. Акроніми. Оказіоналізми. Семантичний словотвір.	17	2	4		11
Разом за змістовим модулем 1	60	8	8		44
Змістовий модуль 2: Лексична семасіологія					
Тема 5. Функціональна диференціація лексики.	12	2	4		6
Тема 6. Семасіологія. Семантичні процеси. Полісемія слова. Синоніми.	10	2	2		6
Тема 7. Антоніми. Омоніми. Пароніми.	8	2	1		5
Тема 8. Фразеологія.	10	2	1		7
Тема 9. Етимологія.	10	2	2		6
Тема 10. Сленг.	10	2	2		6
Разом за змістовим модулем 2	60	12	12		36
Усього годин	120	22	20		80

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Кількість годин
1	Практичне заняття Методи структурного дослідження лексики	1
2	Практичне заняття Слово, його структура та мотивація	1
3	Практичне заняття Словотвір.	2
4	Практичне заняття Словотвір (деривація). Скорочення. Акроніми. Оказіоналізми. Семантичний словотвір.	4
5	Практичне заняття Функціональна диференціація лексики.	4
6	Практичне заняття Семасіологія. Семантичні процеси. Полісемія слова. Синоніми.	2
7	Практичне заняття Антоніми. Омоніми. Пароніми.	1

8	Практичне заняття Фразеологізми	1
9	Практичне заняття Етимологія.	2
10	Практичне заняття Сленг.	2
Всього		20

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид контролю: екзамен

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ рівень сформованості компетентностей студента оцінюється у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю – екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми практич- ного заняття	Аудиторна робота					Позааудитор- на робота	Сума балів
	Тестові завдан- ня	Виконання практичних завдань теми	Обговорен- ня теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	Завдання для самостійного виконання	
Змістовий модуль 1							
Тема 1	1	2	1			0,25	4,25
Тема 2	1	1,5	1	2		0,25	5,75
Тема 3	1	1,5	1			0,25	3,75
Тема 4	1	2	1			0,25	4,25
Разом змістовий модуль 1	4	7	4	2	5	1	23
Змістовий модуль 2							
Тема 5	1	2	1				4
Тема 6	1	2	1			0,25	4,25
Тема 7		1	0,5			0,25	1,75
Тема 8	1	1	0,5			0,25	2,75
Тема 9	1	2	1			0,25	4,25
Тема 10	1	1	1	2			5
Разом змістовий модуль 2	5	9	5	2	5	1	27
Разом							50

**Оцінювання студентів протягом семестру
(заочна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Індивідуальне завдання 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання 2	50	100
15	10	15	10		

Загальне оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

ЧАСТИНА 2.
ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1
Методи структурного дослідження лексики
ПЛАН

1. Дистрибутивний аналіз.
2. Аналіз за безпосередніми складниками.
3. Компонентний аналіз.
4. Трансформаційний аналіз.
5. Виконання практичних завдань.

Література: 1, 2, 4, 7

Практичні завдання

Вправа 1. Порівняйте дистрибуцію таких дієслів:

stop	ставати
get	отримувати
take	брати

Вправа 2. Виділіть безпосередні складники у таких українських словах:

невблаганний
непересічний
небожитель
невістка
неврастенія
неопозитивізм
неоригінальний
неореалістичний
проамериканський
проблематичний
пробудитися
пробувати
пробуксовувати
пробковий
перепитувати
переганяти
переможний
передопераційний
передоручений
передовик
людоїд
гуманоїд

Виділіть безпосередні складники у таких англійських словах:

Unprecedented, dishwasherproof, mistress, unanimous, disyllabic, prehistoric,

readability, misunderstand, precolonial, readaptation, missionary, predatory, disapprovingly, misspend, foretell, discouragement, mistiness, forestless, dishpan, mistrustfulness.

Вправа 3. За допомогою трансформаційного аналізу визначте відношення між компонентами таких складних слів:

armchair	railway
wristwatch	dragon-fly
earring	blackleg
newspaper	nightclub
sick-leave	nightdress
cutthroat	birthday
skyscraper	cry-baby

Вправа 4. За допомогою компонентного аналізу визначте семний склад наведених слів. Знайдіть еквіваленти англійських слів в українській мові і українських в англійській (якщо вони є). Якщо однослівного еквівалента немає, визначте архілексеми та запропонуйте лексичну компенсацію відсутнього компонента:

Go	кума
walk	пар
step	любити
stride	балувати
stroll	сидіти
cousin	делікатний
park	гуляти
novel	новела
delicate	блат
maverick	могорич

Практичне заняття № 2
Слово, його структура та мотивація
ПЛАН

1. Слово як основна структурно-семантична одиниця мови.
2. Морфема.
3. Алломорф.
4. Вільні й зв'язані морфеми.
5. Словотворчі афікси.
6. Фонетична мотивація.
5. Виконання практичних завдань.

Література: 1, 2, 3, 4, 8

Практичні завдання

Вправа 1. Поясніть мотивацію виділених у реченнях слів. Дайте їх українські еквіваленти.

1. Harry *hissed* at her to be quiet and beckoned them all forward (Rowling). 2. Something that should not be in salad, got stuck in my throat. No amount of clearing and *hurrumphing* could get rid of it and I stood up in a slight panic (Binchy). 3. I was awakened quite suddenly by a kind of mindless *hooting* that sounded almost like laughter (Eddings) 4. He watched me a lot after that, and he always *giggled* when I winked at him (Eddings). 5. Even so, he managed some movement, painful though it was – and managed to *croak out* one word in such a way that, if any had been able to hear in that terrible room, there would be no mistaking its in tent (Chalker). 6. “Go away!” *barked* the voice from inside. “I don’t war to see anybody! (Chalker). 7. As she made the curve, wheels *squealing* she came in sight of the object, coming straight in toward her (Chalker). 8. He drew a deep breath, and Tomas could hear it *rattle* in his throat (Feist). 9. Whenever one of them thought of something, he *blurted* it out with no regard for what came before or after, or for who was saying win (Jordan). 10. As dawn came, the silence was broken by the *crowing* of roosters and the *mooving* of cows, barnyard sounds incongruous in an urban setting. (Crichton). 11. She poured a kitten a saucer of milk. ‘Oh, look at the poor thing, it’s starving,’ she *cooed* (King). 12. I think it (the cat) wok her up, *meowing* (King). 13. No sound in the room but the peaceful crackle of the fire and the peaceful *purr* of the cat in his lap (King). 14. He could hear the approaching *wasp-whine* of an engine (King). 15. The former governor of Pennsylvania had smiled and *mumbled* something about freedom of the seas (Clancy). 16. There was a pause, almost like a *hiccup*, and the breathing restarted (Clancy). 17. Each day they’d hear the lonely *wail* of diesel horns from the trains that entered the Moffat Tunnel (Clancy). 18. He had stolen a look into their bedroom at night to see their peaceful faces, always lingering to be sure that they were breathing normall listening for the *sniffles* of a cold or the *murmurs* of a dream (Clancy). 19. It’s a tongue-twister that became a speech exercise for *lisppers* and *stutterers*. Your mother kept trying to get you to say it that summer (King). 20. Blood ran down the porcelain sides

of the sink and *plopped* in fat drops on the linoleum floor. ‘Daddy...’ she whispered huskily (King). 21. Chris jumped up from the breakfast-nook table, where he and Laura were playing cards, and urgently *shushed* his father. “*Sssshhh*, Daddy, Sir Tommy might be sleeping now (Koontz). 22. Dusty thought also of Poe’s lost maiden, Lenore, and he wondered if the *skreak* of the crow, translated into the tongue of the raven, might be “nevermore” (Koontz).

Вправа 2. Поясніть морфологічну мотивацію виділених слів. Які значення мають словотворчі морфеми? Чи можна знайти однослівні аналоги таким словам в українській мові?

1. A man in the raincoat hurried up the walk, *hatless*, head bowed in the rain (Sandford). 2. “That’s what I need,” he said. “Some *microsleep*. Or better yet, some serious *macrosleep*.” “Yes, we all do” (Crichton). 3. Matilda was a real good *screamer* (Card). 4. He wasn’t old; no, not even for a dog. But at five, he was well past his *puppyhood*, when even a butterfly had been enough to set off an arduous chase through the woods and meadows behind the house and barn (King). 5. Something hot and *pillowy*-seized my wrist (King). 6. I sat up against the pillows, rubbed my eyes, and saw a dark, *shouldery* shape standing between me and the window. (King). 7. His hair was a deep brown like his eyes, and his face was lean, *hollow-cheeked*. (Lumley). 8. He was soon satisfied that those high reaches of his house were *untenanted* except by spiders and by a small colony of wasps that had constructed a nest in a junction of rafters (Koontz). 9. His glasses started to *unfog* then, and he saw the stranger on the couch.(King). 10. Live creatures can *outthink* a machine any time, if their power and speed is boosted to the machine’s level (Chalker). 11. He glanced down the table and saw the tape beginning to *unspool*_in the machine to the right (Gibson). 12. Thud, thud thud *riderless* black horse coming on, coming on, and coming on: behold, a black horse (King). 13. John Rainbird *neatened* his few affairs in order to be ready for the next day (King). 14. His hair, a strong iron gray a year ago, was now nearly white and *babyfine* (King). 15. In finding peace with himself, he had banked the fires of his hate for the faceless *bureaucratic* who had done this in the name of national security or whatever it was (King). 16. Cap drew in a great *lungful* of breath in a convulsive, heaving lurch and let out an earsplitting, sudden scream (King). 17. The walkie was a special digital job, encrypted and supposedly *unjammable*... but one look at his supposedly impervious digital clock made him realize none of the gear was *un-anything* (King). 18. He will be *prideful* and forgiving... in short, blind. I’ll get what I want (King). 19. The melodies of the horror tale are simple and repetitive, and they are melodies of *disestablishment* and disintegration (King). 20. He had his dowsing rod under one arm, a *wishboneshaped* piece of applewood (King).

Вправа 3. Чи є морфологічно мотивованими виділені слова? Якщо так, то поясніть їхні значення. Знайдіть еквівалент в англійській мові.

1. Журналістів спочатку налякали тим, що телевізор “*дебілізує*” дітей, а потім пояснили, що однаково батьки не будуть відмовлятися від цього “віконечка у духовний сміттєпровід”. 2. Якби мене заломлювали *позашахові*

думки, я не зробив би і десятої частки того, що вдалося, – просто не зміг би зосередитися за шаховою дошкою. 3. Інформативний бум, *усепроникність* сучасних засобів масової інформації створюють для людини ілюзію *всюдиприсутності*. 4. Заокеанські *грантодавці* виділяють на це 50 тисяч доларів. 5. Але ж є інші факти, про які *ініціативники* воліють мовчати. 6. Між сценками – пісні та *цікавинки*. Грали на гітарі. Всі були збуджені, веселі. 7. Птахи неподалік дачі Ющенко не *загрипували*, а замерзли. 8. Тепер, пробивши на марновірних “*книгоголіках*” (зокрема й українських) дешицю “лаве”, письменниця стверджує, що засяде за свій другий, зовсім інакший, ніж попередній, історичний роман. 9. Дехто з іноземних туристів (в основному німці та поляки), прямуючи на відпочинок у Крим, зупиняється на кілька днів у *євролюксівських* номерах “Шацьких озер”. 10. Після консультації з фахівцями з Чернігова, хлопця *реанімобілем* було відправлено до реанімації Чернігівської обласної лікарні. 11. 93 відсотки акцій ВАТ “Запоріжсталь” держава передала в руки “*прихватизаторів*” за якихось 70 мільйонів доларів. 12. Задля повноти картини слід зазначити, що й “*нафтозлодії*” у своїй... діяльності теж дещо обмежені. 13. Елементи реквізиту, бутафорії – кубки, таці, книжки тощо – теж паперово-білі, умовні. Ця “*паперовість*” не тільки відлунює образ паперу, але й надає виставі примарності. 14. За словами завідувачки відділення психіатричної лікарні імені Павлова, де лікують хворих на *ігроманію*, ця хвороба за багатьма ознаками нагадує інші види залежності. 15. Але ж насправді даний момент зі значно більшим артистизмом зафіксували п’єси Леся Подерв’янського, і в цьому питанні витвір *петеушника* Жені є безнадійно вторинним (УМ, День, БЦ 05-07. 06).

Практичне заняття № 3

Словотвір

ПЛАН

1. Морфологічний словотвір.
2. Зворотний словотвір.
3. Конверсія.
4. Синтаксичний словотвір.
5. Складні слова.
6. Виконання практичних завдань.

Література: 1, 2, 3, 5, 7, 9

Практичні завдання

Вправа 1. Дайте англійські еквіваленти таких українських слів із заперечним префіксом не-:

небажаний, небачений, невблаганний, невгамовний, невдалий, невдоволений, невдячний, невидимий, невиліковний, невимовний, невимушений, невинний, невиразний, невідомий, невірний, невловимий, невмирущий, невпинний, неврівноважений, невітшний, невтрочання, негарний, недавній, недалекий, недбалий, недійсний, недоброзичливий, неживий, недоля, недоцільний, незадоволений, незгода, нетактовний, немилосердний, не напад, неосяжний, неповага, неплатник, непорушний, непорядний, непорядок, непрацездатний, непропорційний, несмачний, нехитрий, нечесний, нечуваний, нещасний, нещасливий.

Вправа 2. Перекладіть речення українською мовою. Які значення має префікс -un у виділених дієсловах та відповідних дієприкметниках?

1. He *unlocked* the door and walked *upstairs* to his room (Grisham). 2. The man he'd almost shot had made it nearly all the way to the cabin door... which was *unlocked*, of course. No one locked up, not way out here (King). 3. Kahlan pressed up against his back as he concentrated on aiming, and smoothly *unbuttoned* the top three buttons of his shirt (Goodking). 4. The all-male company would allow him to make a few *unbuttoned* jests suitable for young bachelors (Gibson). 5. *Unsealing* the top of a humidor, he reached inside and removed a squat little cylinder of black-japanned tin (Grisham). 6. Oliphant took an envelope from his pocket and passed it to the Under-Secretary. It was *unsealed* (Grisham). 7. If you go exploring Mansion Derry, you'll find all sorts of things. Yes. You may be sorry later, but you'll find them, and once a thing is found it can't be *unfound*, can it? (King). 8. He turned, meaning to walk back to his bike – to run would be to dignify those fears and *undignify* himself – and then that splashing sound came again. (King). 9. Johnston poured his canteen over the man's face to rinse off the blood. Then he *unloaded* his rifle and set it on the ground (Clancy). 10. "This gun my husband's idea. He thought I should have it for protection. I've carried it *unloaded* for two years" (King). 11. Oliphant took a leather notebook from

his jacket, propped it against one knee, and *uncapped* a reservoir-pen (Gibson). 12. She was carrying a small canvas shopping basket, and it was loaded with an arsenal of Raid and Black Flag spray cans, all of them *uncapped* and ready for action (King).

Вправа 3. Дайте англійські еквіваленти таких українських дієслів із префіксом роз-:

розгортати, розгадати, розв'язати (вузол), розв'язати (задачу), розвалити, розпакувати, розклеїти (конверт), розклеїти (оголошення), роздавати, розрядити (гвинтівку), роздягти, роз'єднати (контакти), роззброїти, розгвинтити, розігнути, розірвати, розблокувати, розвантажити, розлити, розкрити, розмірковувати, розморожувати, розірвати, розіслати, розкрутити, розлюбити, розпиляти, розчинити, розрити, розпалити, розтопити, розтоптати, розцвісти.

Вправа 4. Визначте, які українські аналоги у підкреслених англійських слів із суфіксом -ist. Знайдіть англійські відповідники поданих нижче українських слів із суфіксом -ист/іст.

1. The physicist Gerhard Robbins observes that “strictly speaking, no hypothesis or theory can ever be proven (Crichton).” 2. Goodrich, a paleontologist well known for his skepticism, takes the contrasting view (Crichton). 3. Another anthropologist has put it more plainly (Crichton). 4. Her husband was a marine biologist at the university (Crichton). 5. “I would have a professional hypnotist take you through the entire evening” (Crichton). 6. “One cannot hurry these things,” said the old alchemist peevishly (Pratchett). 7. And for a moment the psychiatrist saw the girl (Pratchett) 8. Riley was not a skilled typist – having both a secretary and a computer rapidly erodes that skill – and it took him an hour to produce the document he needed (Clancy). 9. The one thing an archeologist is always cognizant of is the long term – especially long-term patterns (McCaffrey). 10. The child psychologist listens to the daughter and then says, You know, this is the typical story of an abused child (Crichton).

програміст, лінгвіст, авантюрист, журналіст, фігурист, турист, скандаліст, терорист, таксист, екстреміст, кар'єрист, спеціаліст, футболіст.

Вправа 5. Дайте українські еквіваленти поданих нижче слів. Які значення має суфікс -er?

Banke	Hunter	Roller
Player	Builder	Folder
Prisoner	Duster	Loser
Bomber	Poster	Bumper
Lover	Cutter	Reminder
Broker	Newcomer	Trailer
Intruder	Swimmer	Owner
Lawyer	Tanker	Adviser

Вправа 6. Дайте англійські еквіваленти поданих нижче слів. Які значення має суфікс -ник?

суперник	двірник	купальник
трудівник	довідник	глушник
записник	провідник	чарівник
носильник	мандрівник	речник
спальник	вкладник	напильник
керівник	заступник	наконечник

Вправа 7. Визначте, як утворені виділені дієслова. Дайте українські еквіваленти.

1. And so you **volunteer** to go and fetch me a substitute for Harry Potter? (Rowling). 2. There was not a police force in the world that could monitor phone calls made on **cellular-phone** equipment (Clancy). 3. The **embarrassment** on Meggie Landis's face had lensed into something else – something that looked to Jessie like unease (King). 4. A team of four snaked a fueling hose towards the **aircraft**, eager to demonstrate the speed with which the U.S. Navy services aircraft (Clancy). 5. Jake knew he'd missed and got off a second shot; the bullet whined where it ricocheted from the shaft's wall, **hurling** sparks and splinters of rock at the 'old' man's face and neck (Lumley). 6. They **shouldered** their packs and took up their sticks, and walked round the comer to the west side of Bag End (Tolkien). 7. The cord was cut! Quickly Pippin took it in his fingers and **knotted** it again into a loose bracelet of two loops and slipped it over his hands (Tolkien). 8. Morning sunlight streamed through the windows of the **airplane**. (Crichton). 9. Sergeant Ben Mailey was accustomed to **shepherding** VIPs, but he'd never seen a group quite like this one (Crichton). 10. His secretary, a British citizen, was brutally **knifed** to death. The murderer is still very much at large (Gibson). 11. Leigh discovered that her appetite had come back. She **wolfed** half of her hamburger, drank some Coke, and stifled a burp with the back of her hand (King).

Вправа 8. Визначте, яких значень набувають дієслова, утворені конверсією від іменників. Дайте їх українські відповідники:

to smoke; to monkey somebody; to finger the pages; to carpet the floor; to skin the apple; to dust furniture; to dust a cake with sugar; to wallpaper the room; to butter bread; to oil the engine; to monitor the elections; to speed the car; to air the room; to water flowers; to milk the cows; to program.

Вправа 9. Виділені слова утворені способом конверсії (безафіксальної деривації). Визначте, від якої частини мови вони утворені, і дайте українські функціональні еквіваленти:

a) 1. **Distress** worms into her lower belly, making her bowels feel loose and **watery** (King). 2. There are occasional shouts and smacking sounds that can only be **relieved** boys (and girls) in blue **high-fiving** each other (King). 3. She remembered him **thumbing** rapidly through one of the magazines while he took off his socks and unbuttoned his shirt (King). 4. When he was **clerking** for his father one summer, Ray had had the misfortune of sitting through a **gut-wrenching** child abuse case (Grisham). 5. He couldn't sell it because there were no buyers. Plus, it was **rumored** he was

spending time at the new casinos in Tunica (Grisham). 6. The breathtaking nerve of that **floored** me, every time (Banks). 7. She'd died four years earlier and since then no one had vacuumed the floors or touched the furniture with **polish** (Grisham). 8. Both come with long, handsome briefs properly footnoted, indexed, **bibliographed** (Grisham). 9. Stepping back into the gatehouse, he **closed** the door and bolted it firmly (Ludlum). 10. The rain continued to **drum** on the umbrella, but it seemed to fall in slow motion (Ludlum). 11. Finished on the keyboard, Maggie tapped on the screen with an elegantly **manicured** fingernail (Ludlum). 12. The two words **pulsed** in the center of the screen like a blinking traffic light at an empty intersection in a country town (Ludlum). 13. Now, for the sixty-four-thousand-dollar question: What made Danko jackrabbit? (Ludlum). 14. A low animal growl rose in Smith's throat as he leaped off the grandstand and **elbowed** his way into the cafe (Ludlum). 15. The killer who was oaring paused to **light** a cigarette (Ludlum). 16. The pilot **taxied** the craft to the security area where Air Force One was parked. Smith (Ludlum).

b) 1. Yuri Danko had been born with a left leg one inch shorter than his right. Even a custom-made platform shoe could not fully disguise the **limp** (Ludlum). 2. The sergeant showed him into a small office well away from the main **exhibits** (Ludlum). 3. Automatic weapons tried to follow him but couldn't match his rate of **climb** (Chalker). 4. He took a few more **bites** of his meat (Rice). 5. The **ride** down is slow and painful. The elevator is packed with lawyers, all badly dressed with battered briefcases and scuffed shoes (Grisham). 6. Although she reassured herself that she was just a couple of minutes' **drive** away from Sunset, this felt like a very different world; a back-water, where who knew what went on? (Barker). 7. I stop at the end of the drive and **park** behind two other cars (Grisham). 8. Inertia and **waste** are building inevitably, I suppose. Department **heads** just don't have the drive. It's a job to them, not a life (Hamilton). 9. He tried to activate the main drive, the only engines with the strength to compensate for the rogue impulse of the ruptured fuel tank **dead** (Hamilton). 10. He looked at his watch again. He felt fine; perfectly straight. Just ready for a **drive** (Banks). 11. He raised his hands, **palms** out, in mock surrender. "I'm fine. I just need a pill and a drink" (Barker). 12. They get salaries they make last all month, they'll take out Life Assurance without getting the hard **sell** (Banks). 13. I didn't have another coat, or even a warm jacket to wear while my coat was in the **wash**, but I took a look at the weather and decided it wasn't a day for going out anyway (Banks). 14. Still quietly reassuring him that he wouldn't die of a two-inch cut, she **wound** a handkerchief around his hand (Barker). 15. What sort of person could have that **feel** for music and kill people? (Pratchett).

Вправа 10. Визначте функцію першого іменника у підкреслених словосполученнях. Дайте їх українські еквіваленти.

1. He gestured to a figure in the shadows across Chestnut Street, against the **stone wall**. 2. I saw rows of lamps, splendid **wall paintings** hammered with gold, a ceiling veiled in gold. 3. The light of the **street lamps** filtered softly through the lace curtains. 4. Everywhere that we went we saw children, working in the fields with their parents, playing in the **village streets**. 5. She remained in prayer night and day in that

jungle village, taking almost no nourishment. 6. “There will be spot exterminations of villages in the Amazon jungle – yes, that will happen-but in general the **wildlife** will rebound. 7. Someday you must journey up the river road and over the **Sunshine Bridge** and into that land. 8. “Wait and see,” Clark replied, looking at the **road map**. 9. A **waterproof map** case with several maps; Captain Ramirez got one also. 10. Later, when he had discovered the theft of the **cigarette case** and the money, he had sat thinking: I must remember this; I must remember all of it. 11. They weren’t cigarettes. At least, they weren’t **tobacco cigarettes**. 12. Anne Marie was in the hallway, wiping her eyes with a **paper handkerchief**. 13. Donald finished his scotch, then reached into the side pocket of his **tweed jacket**. 14. “We’ll go in right below, on the **back side**” (A. Rice; T. Clancy).

Вправа 11. Підкреслені слова є похідними. Визначте тип словотвору. Віднайдіть українські словотвірні еквіваленти. Чи завжди словотвірний еквівалент може дати еквівалент виділеного слова?

1. The driver’s license was soaked, but the name was readable (Crichton). 2. She remembered reading Dracula long ago, back in high school, the **pleasurable** terror that had been quite a bit less **pleasurable** once she was in bed, the lights out, her room **filled** with shadows (King). 3. Somehow, beneath the **bitterness**, beneath the anger, there was... not love, but the shadow of a love that once was (Crichton). 4. The President eyed Gillespie in **curiosity**. “What makes you say that?” (Crichton). 5. The family **occasionally** week ended in the country at the home of Mrs. Trent’s parents (Crichton). 6. “I doubt it,” Isadore said with embarrassed **brutality** (Crichton). 7. And while Deke McCaskell had many **questionable** habits, chewing his nails was not one of them (King). 8. He had read that **amputees** sometimes felt horrible agonies and **unscratchable** itches in limbs that no longer existed (King). 9. The door opened and he saw, with **unutterable** relief, that the newcomer was Owen Underhill (King). 10. He finished his scotch in a single gulp and chewed on the ice, irritated with the **nonsensicality** of the offering (Brooks). 11. “Oh, the thing’s rustproof, shockproof, waterproof and **anti-magnetic**,” Savage assured him. (Chalker).

Практичне заняття № 4
Словотвір (деривація). Скорочення. Акроніми. Оказіоналізми.
Семантичний словотвір.
ПЛАН

1. Скорочення.
2. Акроніми.
3. Оказіоналізми.
4. Семантичний словотвір.
5. Виконання практичних завдань.

Література: 1, 2, 3, 4, 9, 12, 14

Практичні завдання

Вправа 1.

а) Визначте тип та спосіб утворення виділених курсивом складних слів в англійських реченнях. Наведіть їх українські еквіваленти.

1. They proceeded to carve up my feet in a delightful *criss-cross* pattern about an inch deep, getting to bone in several places. 2. However, the trouble with healing so fast was that my *would-be* tormentors would surely notice it. 3. Those *fungus-covered*, hungry, exuberant children, too young to know they were poor. 4. Greensboro was a *one-newspaper* town. 5. He remembered having taken naps at the age of five in a *makeshift bedroom* behind a *plywood* partition in his parents' small home. 6. David, his face serious and *tear-stained* because he did not understand, came and put his hand in his mother's hand and held tightly to her. 7. Still she was silent, staring at the *rain-gray* window. 8. The trouble is, Murphy, you're a *godawful* hedonist and a pessimist to boot. 9. His lessons with Joe began to seem not exciting but hollow, as if they were both acting a role. Taking parts in a story. The story of the loving *father-teacher* and the dutiful, brilliant *student-son*. 10. Maybe your doctor, *what's-his-name*, maybe he was right. Maybe there was brain damage after all. 11. "Oh, you're very good at this," Alvin said. "Even the *hocus-pocus*." 12. Not that he ever hugged me or took me on long walks or gave me that tender loving care that makes people get all *teary-eyed* about how wonderful it is to have parents. 13. I didn't wait for a *by-your-leave*, I had that blindfold off in half a second. 14. Then he got back into his car and made one of his insane *U-turns* right across traffic and headed back the other way. 15. He was exactly *life-sized*, and so his *larger-than-life* burden was too much for him. 16. Bean was doing some stupid *touchy-feely* thing (Card).

б) Визначте тип та спосіб утворення виділених курсивом складних слів в українських реченнях. Наведіть їх англійські еквіваленти.

1. В "Антарктиці" є 13 постанов слідчих прокуратури про вилучення документів, що стосуються *фінансово-господарської* діяльності. 2. Ми починаємо *бізнес-проект*, мета якого – розвиток власного виробництва *рибопродукції*. 3. У жінок менша заробітна плата порівняно з чоловіками через те, що вони працюють переважно в *низькооплачуваній* сфері. 4. Суспільна думка

більшою мірою орієнтована на досить традиційні образи “жінки-матері” й “чоловіка-годувальника”. 5. У відставку було відправлено військового міністра генерал-фельдмаршала Вернера фон Бломберга і головнокомандувача сухопутних військ генерал-полковника Вернера фон Фріча. 6. Союз із цими державами виник, швидше за все, суто на психологічно-ідеологічному підґрунті. 7. У Кабінеті Міністрів відбулася нарада за участю голів облдержадміністрацій на тему погіршення стану розрахунків за спожиті енергоносії. 8. В січні наші цукрозаводи завершили сезон переробки цукрового буряку врожаю 2002 р. 9. Деяким присутнім жінкам стало зле, й екскурсовод поспішив відвести нас подалі. 10. Філософ Володимир Соловйов виступив з ідеєю амністії царевбивць – і це коштувало йому кар’єри. 11. Вирішення цих проблем дозволило б нашим лікарям-фахівцям найвищого класу рятувати удвічі більше дітей із захворюваннями серцево-судинної системи. 12. Над законопроектом працювала представницька група фахівців різних міністерств та відомств. 13. Найбільша зірка цьогорічного фестивалю народилася в Британії в мусульмансько-сефардській родині, а виросла в марокканському передмісті Брюсселя (Журнал ПіК, 2003 р.).

Вправа 2. Як утворені в англійській мові виділені слова? Дайте українські відповідники.

1. Do you wish him to discuss Miss Avril Deveraux with *PR* department, or would you prefer to talk about her yourself? (Hailey). 2. The only people who’d know about this would be him, one *DJ*, and an engineer (Sandford). 3. There must have been thousands of people with *minicams* at the scene (Clancy). 4. The *deejay* told them there were a lot of disappointed folks wearing sunglasses across the street on the town common (King). 5. A nervous-looking major was pacing in front of one of the *copters* (Chalker). 6. I can *fax* you a copy of his report, if you’d like (Clancy). 7. “In a situation like this,” Barnes said, “Navy *regs* require that all tapes and records be transferred to the sub every twelve hours (Crichton). 8. No one had used *nukes*, yet; but the world was holding its breath (Niven). 9. Sergeant Ben Mailey was accustomed to shepherding *VIPs*, but he’d never seen a group quite like this one (Crichton). 10. “Is this for real?” asked a *techie* with a *CNN T-shirt* (Clancy). 11. “Don’t let us slip through the cracks,” Rodgers said. “We’ll be in Osaka before dinner, *D.C.* time” (Clancy). 12. He had read that there was a certain kind of bird that lived in the crocodile’s mouth, at the *croc’s* sufferance (King). 13. Skeet said, “Hey, that was just a joke, *bro*, not the drugs talking. I’m not particularly high anymore (Koontz). 14. When he hung up, he said, “Trying to sell me a subscription to the *L.A. Times*” (Koontz).

Вправа 3. Визначте, як утворені в українській мові виділені слова. Дайте їхні англійські відповідники.

1. *Кабмін* ухвалив низку постанов. 2. Нагадаємо, що до роботи в Узбекистані дипломат пробував три роки генеральним консулом в Єрусалимі, а до того працював у *Держдені*. 3. Нова мережа мобільного зв’язку охопить також *автошляхи* європейського значення. 4. Він з якихось міркувань хотів допомогти

заступниці *держсекретаря* Мінкульту пані Ганні Чміль. 5. Саме сьогодні на фракційному засіданні *нардепи* обговорюватимуть конфігурацію і глибину цього процесу. 6. Відповідно до цих правил, варто враховувати тільки ті *ДТП*, де є потерпілі й поранені. 7. Владні структури нібито намагаються примусити їх відкликати заяви проти добудови другого *енергоблоку* на Хмельницькій *АЕС*. 8. *Метробудівці* також пообіцяли переглянути проект будівництва лінії до станції “Біличі”. 9. Цим документом скасовується *ПДВ* на книго виробництво. 10. Якщо все буде добре, то 2004 року Польща разом з дев’яткою інших держав розширить зону *ЄС*. 11. За аналітичними даними італійського *держстату* близько 35 тисяч іноземних студентів навчаються у *ВНЗ* Апеннінського півострова. 12. Зібраної “*операми*” інформації про Володимира К. було вже достатньо. 13. У своєму адміністративному позові прокурори нагадали політично заангажованим “*депами*”, що рішення про допуск іноземних військових підрозділів визначаються спеціальними законами. 14. Щоб зробити правильний вибір, майор цієї ж *в/ч* Олександр Головач наперед зважує всі “за” і “проти”. 15. На виробництві *профогляди* майже не проводяться (з журналу “ПіК” і газет “День” та “УМ”).

Вправа 4. Визначити тип словотвору. Дати функціональні відповідники українською мовою.

1. She saw that silent stupid sterile world waiting beyond the thin layer of patched canvas which was all that separated it from the *razzle-dazzle* brightness of the midway, the patter of the hucksters, and the glimmer-glamour of the rides, and it terrified her. 2. Goody laughed in an embarrassed *who-am-I-to-stick-my-oar-in* way, and Jessie had a moment to think again how surpassingly odd it was to feel a part of yourself laughing like that, as if it really were an entirely separate entity. 3. Bobbi went back to the hall table and opened its middle drawer, which was a sort of *catch-all*. 4. There, representatives of the two countries came together in an informal setting to brief one another on the progress of the gradual *shutdown* of their respective *bioweapons* programs (Ludlum). 5. The first *hee-haw* of police klaxons reached him (Ludlum). 6. Whole walls were covered with Wool-worth’s *repro* paintings; dusky maidens with flowers in their hair (Banks). 7. I didn’t care for *money talk*, so I ambled along the center line to inspect the trailer (Grisham). 8. Tennis and swimming were her *biggies*, although she played them all (King). 9. Hers is a family of *huggers and criers*, and I was thrilled she had not called me to come up (Grisham). 10. Klein always used his Pentagon *ID* when traveling abroad (Ludlum). 11. My *da* came home after being down the pub, and he’d heard a rumor – I don’t know; probably just somebody making a joke or some thoughtless remark- that my *ta* had been seeing some other man (Banks). 12. As the days crept toward the date of the Wedding she found herself thinking less and less of her *husband-to-be*, and more and more of his brother (Barker). 13. He said it with a nervous *bad-boy-at-the-back-of-the-classroom giggle* (King). 14. He might be an *alky*, and obsessive on this one subject, but he had always been a sharp observer and still was. 15. ‘Well, he lives out there with this woman – she’s his *common-law* wife, I guess and about ten kids (King). 16. The car looked like nothing more than the home

of a couple of *travel-loving retirees* living on dwindling Social Security and *unable* to maintain it with the pride they had when it had been new (Koontz).

Вправа 5. Визначити тип словотвору виділених слів. Чи є у виділеного слова структурний відповідник в англійській мові?

1. Зображення підозрюваного люди могли побачити у вечірніх новинах телебачення. Саме напередодні нічної *спецоперації*. 2. Сімнадцять днів минуло відтоді, як *Центр* виборчком офіційно оприлюднив результати парламентських перегонів-2006. 3. Вищий *адмінсуд* скасував власну попередню заборону офіційно оприлюднювати результати виборів. 4. Депутати-*нацдемократи* кілька хвилин аж бралися за животи – авжеж, поразки на виборах саме так і треба сприймати. 5. Бажаючих приєднатися до спікерської *політсили* було дуже багато. 6. *Екс-правоохоронця*, зокрема, звинувачують в організації вибуху на стадіоні “Шахтар”. 7. Ну, а чим, власне, може реально загрожувати *супербагатієві*, оточеному сек’юриті та іменитими адвокатами, зустріч у судовій залі з калікою-міліціонером. 8. *Меткомбінат* ім. Держинського прагне через суд анулювати “газові угоди” з Росією. 9. Основна частина фестивальної програми пройде в традиційному для такого штабу акцій місці – Будинку кіно, але новаторською рисою, на якій *оргкомітет* ставить акцент, стала доступність показів для більшості глядачів. 10. Як зазначає генеральний директор кінофестивалю “Молодість” та арт-директор “Контакту” Андрій Халпахчі, Україні просто потрібна *промо-організація*, яка б просувала вітчизняний кінематограф, і документальний у тому числі. 11. Отож тепер, після виборів, Володимир Шуба звернувся до Бабушкінського *райсуду* з позовом до Геннадія Олеговича про захист честі, гідності та ділової репутації. 12. Відомого банкіра і соратника колишнього голови *Нацбанку* правоохоронці підозрюють у жахливому злочині. 13. Восени, перед початком виборів, Полохало був одним із тих політологів, який підписав хартію про відмову від брудних *політтехнологій*. 14. Більшість тих, хто називає себе політологами, сьогодні насправді є *політтехнологами*. 15. Зауважте, Блок Тимошенко з самого початку заявляв, що розглядає ці вибори в умовах нової політичної реальності, в умовах *політреформи* як всенародні вибори Прем’єр-міністра. 16. Згадана кримінальна справа почалась у жовтні 2004 року, коли до *спецідрозділу* з боротьби з корупцією та організованою злочинністю облуправління СБУ надійшла оперативна інформація. 17. Ще в серпні минулого року МінНС одержало від Міноборони замовлені інженерні машини, *спецтанки* та іншу техніку. 18. У країнах Центральної Європи такі інститути створені винятково на базі (і для вивчення) архівів комуністичних *спецслужб*. 19. Світові міжнародні інституції спрогнозували світле майбутнє і швидке зростання економіки, за умови, що не буде відновлено податкові пільги і *Нацбанк* продовжить лібералізацію валютного ринку. 20. У жодній країні світу *жеки* не є в комунальній власності, вони приватні (УМ, День, БЦ, 05-07.06).

Вправа 6. Визначити тип словотвору виділених слів. Чи є у виділеного слова структурний відповідник в англійській мові?

1. Але ж ніяка знімальна група не зрівняється з ордою *журналог*, які цього разу додумалися навіть у холодильник зазирнути! 2. *БЮТівці* та їхні соратники *ГАКівці* (члени “Громадського активу Києва”) обурювалися непрофесійністю нового голови і його команди. 3. На місці *довгобуду* в селі Троєщина з’явиться сучасний центр охорони здоров’я дитини. 4. Унікальна природа тієї місцевості, річка Десна, *величезний* берег (32 гектари землі), метрополітен через два роки (вирішення транспортної проблеми) – все це дає підстави говорити, що місце ідеально підійде для відновлення здоров’я хворих *діток*. 5. А там (показує у бік *медмістечка*) я вже давно нікого не бачив. 6. Місто готове перейняти досвід Парижа щодо організації *інженерно-транспортної* інфраструктури, паркінгів тощо. 7. Мер Парижа пообіцяв сприяти знайомству Києва з європейськими структурами, домогтися від Єврокомісії виділення коштів на облаштування виставок досягнень нашого міста у Франції та розширення *культурно-мистецьких* зв’язків. 8. Уперше за 20 років виділено майже 20 мільйонів гривень для забезпечення *інвалідів-чорнобильців спецавтотранспортом*. 9. Нагадаю, що *кутюрні* речі від Гресь залишаються в бутіку на вулиці Прорізній. 10. Анастасія Катеринчук, поки її чоловік Микола у краватці та костюмі роздає інтерв’ю, засипає виділену їм земельку *камінцями*. 11. Раптом мішок розв’язався, і при світлі місяця з нього виліз *котяра*. 12. Британську групу, яка впродовж останнього року здійснює *промо-турне* для *розкрутки* свого останнього альбому, привозить ще “*тепленькою*” після виступу в Москві концертна агенція АСА. 13. Ці *солоденькі, чистенькі* фінські *хлопчики* могли б жити по сусідству та давати уроки фортепіано. 14. За словами міністра, це сталося під час спецоперації силовиків, а *наркоту* знайшли у будинку мешканця Донецька. 15. А про упосліджених, принижених і зневажених нехай там газетні *писаки* вправляються, то нам не цікаво (УМ, 06-07. 06).

Вправа 7. Підкреслені в реченнях слова є okazіоналізмами. Встановіть, які словотворчі моделі використовувались. Перекладіть речення українською.

1. At the far end, a huge window-wall looked out on a gothic shorescape that made Jack think of Death’s Darling, a movie his mother had been in. 2. What Jack had understood as soon as he had known that his father would have liked Speedy Parker was that the ex-bluesman had no harm in him. 3. He rebuckled his pack and reshouldered it. He went on, feeling better. 4. As the boy ran back to the stall the customer pocketed his money-stick with the absent but careful gesture of any man repocketing his change, took a gigantic bite of his open-faced sandwich, and handed the rest to his daughter, whose first chomp was almost as enthusiastic as her father’s. 5. There was a good smell in here – light and sort of tasty. Or would have been, except for a bitter, almost rancid undersmell. 6. A tall blue-jeaned man in his twenties opened the door of a battered red pick-up five or six feet away down the curb, leaned against the cab, and watched, smiling. 7. There was no concrete reason for this, only the voice of his undermind whispering that what was bad here would be worse over there. 8. If

they could just get off the land that belonged to the Sunlight Home, that undervoice whispered, they would have a fighting chance all the way clear. 9. The toilet-paper roll broke free and went unspooling across the floor. 10. After a few experiments with poetry as an undergrad, she gave up that particular branch of the arts as a bad job. 11. He might have gotten some part of the story wrong – even the sharpest guys begin to lose the edge of their recollection by the time they turn eighty-five – but Max Devore wasn't much of a leg-puller. 12. People – most of them seeming impossibly tall – darted in and out of my room on scissoring, cartoonish legs. 13. “I told you, I don't know for sure.” “Well, give me a guesstimate.” Guesstimate. One of my all-time least favorite words. A Paul Harvey word. “There might have been three.” 14. He carpenters a tad caretakes a tad, just like his father before him. His dad caretook many of these places. 15. I turned my face into the red light of the westering sun (S. King).

Вправа 8. Чи мають мотивацію виділені слова? Визначити, яка словотворча модель чи окреме слово може допомогти семантизувати їх, навіть якщо в словнику вони відсутні.

1. The fifth member of Great Benefit's legal team is Brandon Fuller Grone, pitifully unnumeraled and inexplicably uninitialed (Grisham). 2. One of the court reporters is a licensed videographer, and she's trying to get Deck out of the way. The video will show no one but Donny Ray (Grisham). 3. ‘Do you know much about LSD?’ she asked with a little cornerwise grin that he liked very much (King). 4. Yet the idea of Ty actually being murdered seems remote to Fred; it is the stuff of TV docudramas or maybe a Wes Craven movie. (King). 5. “What's funny?” Mom asked. ‘Just me thinks,’ Trisha replied, and Quilla frowned “me thinks” was a Larry McFarland-ism (King). 6. Photoreconnaissance interpretation had always been a narrow field for experts only (Clancy). 7. The departing figure Kolidas Paksas, the scandal-swamped president of Lithuania, dismissed by a parliamentary vote on April 6th after 15 months in office (The Economist). 8. Dirk was also, he denied, a clairaudient. He would sometimes hum tunes in his sleep that two weeks later would turn out to be a hit for someone. Not too difficult to organise, really (Adams). 9. He reached the botton of the basket and pulled out two scratched and faded datahedra (McCafrey). 10. A charismatic and outspoken member of a famous theatrical family, Mr Grade reminds BBCniks of a popular figure from the past, the previous director- general Greg Dyke (The Economist). 11. However, as the number of asylum-seekers began to decline in the latter half of last year, attention headlines have switched to other forms of immigration. (The Economist).

Вправа 9. Визначити значення та стилістичні характеристики виділених похідних із суфіксом –іе /-у. Знайти українські еквіваленти.

1. Though he was attractive enough, he didn't have the looks that made her think of *movie* stars. 2. My mother was a *leftie*, and as a schoolgirl, so she told my brother and me, the teacher would rap her left hand smartly with a ruler to make her change her pen to her right hand. 3. “It's good for your blood, *dearie*,” the Old Witch in the E.C. comics used to say. 4. ‘He's got a nice heavy coat and he's wearing *longies*, but

nights have been in the twenties everywhere north of the county line since Halloween. 5. He was glad when the Beav – all five-feet-six of him, with snow still melting into all that long black *hippie* hair – stepped back. 6. Blood is pouring down his legs, the bottom half of his *johnny* is now a bright scarlet, but he feels no pain. 7. ‘You know I can’t call anyone, don’t you?’ Jonesy said. ‘The phone lines don’t come anywhere near here. There’s a *genny* for the electric, but that’s all.’ McCarthy, only his head showing above the comforter, nodded. ‘I was hearing the *generator*, but you know how it is when you’re lost – noises are funny. 8. John thought about it as he hooked the *walkie-talkie* back on his belt (King). 9. “Oh, Micky B, you get it, all right. You’re a *smartie* just like me. There’s always too much going on in your head, just like in mine. You sort of hide it, but I can see.” 10. My stepfather’s a murderer who’s going to kill me soon, my *druggie* mother doesn’t care, and I don’t have anywhere to go. 11. Johnny The Wire had killed half a dozen men, had managed *bookie* and numbers operations, had planned and executed bank robberies and jewelry heists. 12. When she returned with a dew-beaded bottle of Dos Equis, the waitress said, “Was that guy a *stoolie* or something?”. 13. But the *cabbie* Frazier Tooley, according to his displayed license-explained that Portland was called the City of Roses. 14. He shambles after *wifey* and her friend. 15. As it was no doubt a domestic mouse, favoring hearth over field, the *beastie* had most likely hidden among the flowers. 16. She smiled. “Thanks. I love you, *sweetie*. “I love you, too.” 17. The *junkie* seemed so unstable that he might shoot anyone who walked through the door. Laura tried to ease behind her father, but the junkie said, “Hey, don’t move!” 18. “All I wish,” he said as he dropped toward sleep, “is that *Daddy* could’ve been here to play with us.” 19. Laura said quickly, “Ruth and Thelma are my best friends, and their *roomies* are Tammy Hinsen and Rebecca. 20. Suddenly she noticed that the *hankie* was stained brown and yellow, disgustingly knotted and crusted with dried snot (Koontz).

Вправа 10. Визначити значення українських похідних із демінутивним суфіксом. Знайти англійські еквіваленти

1. А найгіршим покаранням, либонь, стало те, що про це *нікому*сіньки не можна розказати. 2. Життя в *маленькому* ірландському містечку сумне й непримітне. 3. А коли вже благодійники збиралися залишати пансіонат, до журналістів підійшла *старенька* бабуся і зі сльозами на очах попросила. 4. Тоді ж деякі журналісти оголошують її найкрасивішою жінкою *всенької* Земної кулі – не більше, але й не менше. 5. Американців цілком можна зрозуміти у їхньому прагненні ставити з ніг на голову історію *старенької* Європи. 6. Мешканка тієї ж набережної Касьянки Ірина Дзох і взагалі поділилася містичними спостереженнями, від яких по шкірі прокочується легенький морозець. 7. І я на тому бенкеті був, мед-*горілочку* пив. 8. Композитори якщо й пишуть симфонії, то *невеличкі*, хвилин на 20-25. І тут Пендерецький – останній із могікан. 9. Але на *секундочку* прикиньмо: якщо кон’юнктура хитнеться в інший бік (а все ж має як початок, так і кінець), уся вибудувана боргова піраміда завалиться, як картковий *будиночок*. 10. Скажімо, відому багатьом схильність Петровича (так звали Степанкова друзі, так незрідка називали і в сім’ї) до “*чарочки*”. 11. Таку

класну роботу немає сенсу порівнювати з тим неподобством, яке робить наш офіціоз на чолі з Державним комітетом телебачення та радіомовлення, витрачаючи при ньому *чималенькі* бюджетні гроші. 12. За п'ятирічку спілкодіянь жодної (!) – повторюю, *жоднісінької* книги за прибуток спілки не видано. 13. “Треба б вам знати, – писав І. Франко, – що я сам-самісінький, хіба при помочі хворої жінки, веду весь технічний бік видання, коректуру, перегляд рукописів, кореспонденцію і заграничну розсіпку. 14. Ого, здається мені пропонують роль у цьому театрі абсурду. *Красенько* дякую! 15. Яюсь я не відчуваю свій вік кризовим. Скоріше це час підбивати підсумки, звісно, не всього життя, а *чималенького* його періоду. 16. У *самісінькому* серці Києва – у Пасажі на Хрещатику – тепер працює “*Острівець розваг*”. 17. Ден Браун зі своїм “Кодом да Вінчі” міг уже *спокійненько* вмотитися на лаврах і хоча б ненадовго розслабитися. 18. Багатьох людей лякає те, що, поїхавши за кордон, частіше за все, ти викладаєш вельми *кругленьку* суму відразу, а, вирушаючи до Криму, нібито платиш менше. 19. Сьогодні українська книжка посідає десяту *часточку* книжкового ринку порівняно з дев'ятьма десятими, які займає книга російського виробництва. 20. Але тієї *цікавинки*, того польоту фантазії без Тотті не буде (УМ, День, БЦ 05-07.06).

Практичне заняття № 5
Функціональна диференціація лексики
ПЛАН

1. Загальноживана лексика.
2. Офіційно-ділова лексика.
3. Спеціальна лексика.
4. Знижена (ненормативна) лексика.
5. Сленг.
6. Виконання практичних завдань.

Література: 1, 2, 3, 4

Практичні завдання

Вправа 1. До якого стилістичного пласту лексики належать виділені слова? Дайте українські відповідники.

1. Even the famous Renaissance goldsmith Benvenuto Cellini *proclaimed* the ruby and emerald more *glorious* than diamonds (Cussler). 2. Have you read about the unemployment in this country? Where do you think you're going to get another job if you're *fired*? (Binchy). 3. You can't go in all this rain. And I haven't got *a bike* to lend you (Murdoch). 4. You should meet my boss, Admiral James Sandecker. He and Shylock were bosom *buddies* (Cussler). 5. She smiled the bright bird-like smile that she felt must look so *phoney*. She always thought she must look like a model in an advertisement on *telly* who has suddenly been told she must act (Binchy). 6. Did the invaders *exterminate* the native population, or did they *superimpose* themselves upon them and became to some extent blended with them? (Churchill). 7. If Mr. Edgar Allan Poe were alive, he could make up a *swell* story about Miss Hester and her house (Metalious). 8. Oh I don't know, it's a job the same as any other. Worse paid than a lot, but then you can always read the paper when the *kids* are doing a test, and our Head is a bit *soft* about things like doctors' *certs*. If I want to earn a few *quid*, real money I mean, in some other job, I just don't *turn up* for a few days. I get paid just the same. (Binchy). 9. The directors of the company have asked me *to express our deepest thanks and congratulations for your efforts in saving our passengers and ship* (Cussler). 10. For years *fashionable educators* have been arguing that the worst thing you can do to young people is to *damage their sensitive egos* with criticism (from The Economist). 11. "That there's a software *glitch* of some kind. A glitch like we've never seen before." "A glitch!" Herbert roared. "In twenty million dollars worth of computer *widgetry* that you designed?" (Clancy). 12. Richman bent over, and lifted the DFDR (digital flight data recorder) by one stainless-steel handle. "Heavy." That's the crash-resistant housing," Ron said. "The actual *doohickey* weighs maybe six ounces." (Clancy).

Вправа 2. Визначити стилістичну маркова- ність виділених слів. Дати їхні англійські еквіваленти.

1. А коли дехто з місцевих "конкретних пацанів" проігнорував запрошення, суддя твердою рукою виписав постанови про їх примусове

приведення до суду. 2. Але як *автентичний* античний *гностичний* текст Євангеліє від Іуди, безумовно, викличе велетенський інтерес серед теологів та віруючих... 3. Коли місяць тому Светка Поваляєва сказала мені, що презентуватиме у *кабаку* з назвою “Мураками” свою четверту книженцію, в мене, хоч-не-хоч, виник несамовитий “*передозняк*” асоціацій. 4. Дівчина видала наступного спільника – шістнадцятирічного студента технікуму, який у вільний від навчання час підробляв друком “*бабок*” на кольоровому принтері. 5. А з’ясувалося, що саме цього *стьобу* і не вистачало ситій Європі. 6. – Це як мобільний телефон – щойно з’являється цікава якісна модель без “*глюків*”, як її знімають з виробництва. 7. У ніч із суботи на неділю наша Тіна Кароль під 18 номером змагалася з представниками 23 країн світу за перемогу хоч і в сумнівному, з погляду серйозних музикантів, але вагомому в плані *розкрутки* в Європі, конкурі. 8. Прес-секретаря мого випустили, хоча йому вже “*клеїли*” кримінальну справу. 9. Композицію також можна буде *закачати* як *рінгтон* та по-різному використовувати у *стільниковому* дизайні. 10. – Що, на твою думку, в *репі* важливіше: форма – в кого *понтовіша тачка*, чи зміст – з певною філософією текстів та музики? 11. Адже йдеться про спритних “*крутеликів*”, які взялися зводити свої крамниці, пивниці, офіси тощо в паркових зонах... 12. Усе давно “*устаканилося*”, місця за реалізаторами закріплено вже до скінчення світу. (УМ, травень, 06.06). 13. Аж ніяк не злидарював один із керівників районного підприємства водних шляхів, а *докумекався* до нечуваного досі способу поповнити власний гаманець – здати на металобрухт частину... Дніпрогесу! 14. Про активний продаж “*ширки*” (так наркомани називають дозу ацетилійованого опію) у Києво-Святошинському районі правоохоронці столичної області дізналися під час розслідування кримінальної справи по лінії незаконного обігу наркотиків. 15. За те, що касирка клацне своїм *наманікюреним* пальчиком по клавіші комп’ютера і запише в квиток номер вагона та місця, потрібно заплатити 20 євро. 16. Хоча навіть у меншості ми розігрували непогані комбінації й створили кілька *гольових* моментів. 17. Дитинство Джея складалося з суцільних переїздів від міста до міста, від *занюханого* клубу до понурого бару, в яких виступала його матінка. 18. – Не бійся, – сказав мені довгий, як *жюльвернівський* Паганель, Бенгт і блиснув скельцями *багатодіоптрійних* окулярів. 19. Голова Профспілки працівників вугільної промисловості нагадав *мітингувальникам*, що борг із зарплати перед шахтарями сягнув понад 400 мільйонів гривень. 20. Дуже прикро, що *силовики*, схоже, ніяк не реагують навіть на безпосередні доручення глави держави (УМ, БЦ. День 05-07.06).

Вправа 3. Визначити у якому значенні / функції вжито виділені слова (прямому лексичному чи як інтенсифікатори чи апроксиматори). Вкажіть, до якого стилю мовлення вони належать? Дайте їхні українські відповідники.

1. ‘You don’t know what you’re missin’, sweetie,’ he said. I’m *pretty* sure I do, which is why I said no had come to her lips, but she said nothing (King). 2. Four hunters all disappearing at the same time seems *pretty* strange to me, all right.’ ‘Not a bit,’

Henry said, and laughed (King). 3. “I suppose. I’m still new at this,” Tim reminded himself. “Still, it is *kind of funny*, turning up down there in the jungle. Enough of that. How’s Sis?” (Clancy). 4. I was *kind of* hoping that you’d know (Clancy). 5. Though none questioned his abilities now, he would have been appalled to learn that everyone considered him a *bit* reckless, a *touch* crazy (Foster). 6. I was smiling but my hands were *dead* cold (King). 7. I screamed myself awake in the *dead* darkness of two in the morning, the sound of my own voice scaring me, the hurried, running thud of bare feet coming down the hall scaring me even worse (King). 8. Strange people. But none of them as strange as this one. He was *dead* strange (Pratchett). 9. I might not have been entirely in my right mind but I was beginning to feel *pretty* uncomfortable about all this... (Pratchett). 10. Clint was *dead* tired and, about to fall asleep on his feet. 11. He told it all with *dead* accuracy from the point of the shooting, to the point of the ambulance, and he left out nothing. 12. He said that it was *terribly* important for the doctors to know exactly what happened, the truth and nothing but the truth. 13. “Junior,” she said sharply, “I *positively* hate you for this.” (Eddings). 14. Tall, raven and ravishing, statues- que and stately, always well-spoken and occasionally foul-mouthed, Inez had impressed me *no end* (Banks). 15. ‘But finally I saw the man, you know?’ So I, *like*, engaged him in conversation. We sat on a bench down by the public library – pretty place – and worked it all out (King). 16. “Actually I’m surprised it’s taken you this long.” “I’ve been *sort of busy*,” he replied laconically (Foster). 17. “You’re being restrained against your will, aren’t you?” “I’d *sort of think* it was obvious,” said Kitten (Foster). 18. Henry does most of the talking, telling Mrs Cavell that the boys were just ‘*kinda* pushing him around.’ (King). 19. And you wouldn’t let me do that if you thought it could, *like*, hurt me (King). 20. ‘How’re you quartered? Is that, *like*, they give you somewhere to stay?’ (Pratchett).

Вправа 4. Визначити у якому значенні / функції вжито виділені слова (прямому лексичному чи як інтенсифікатори чи апроксиматори). Вкажіть, до якого стилю мовлення вони належать? Дайте їхні англійські відповідники.

1. А як би ви оцінили вибори, виходячи з *чисто* емоційних вражень? 2. Справа в тому, що провини технічного персоналу в тому, що нафту розлито вздовж траси, *практично* немає. 3. Карета “швидкої допомоги” приїхала *буквально* через кілька хвилин. 4. Моря я *панічно* не переносю, – розповідає Ігор. – Ненавиджу спеку. 5. Два прикордонники проти двох-трьох десятків байкерів – сили *явно* не рівні. 6. Тому я *фактично* довго не думала, зразу згодилася на цей проект. 7. Учора влада Севастополя заявила, що на протизсувні заходи на небезпечних ділянках берегової смуги грошей *катастрофічно* не вистачає. 8. І в нас ніколи й не велося про те, що хтось отруївся грибами – всі в цьому *абсолютно* легко розбиралися. 9. А тоді моїм класним керівником була... моя майбутня теща, Олександра Михайлівна, яку я *страшенно* люблю і поважаю. 10. Та й шведський режисер Отман Карім навряд чи повіз би додому головний приз, якби роль дівчини, зосередженої на діловій кар’єрі, але *абсолютно* нещасної в особистому житті, не зіграла чудова Лінда Цилякус. 11. Звично лаяли конкурсну

програму, що не є дивиною – так роблять *практично* на всіх фестивалях. 12. Я *прямо* не знаю, що й сказати. 13. А Макарову, який *органічно* не виносить висоти, довелося мужньо сидіти в кабіні та спостерігати за подіями. 14. Адже зрозуміло, що такий персонаж, як Катя Пушкарьова, – це *чистісінька* казка. 15. Чортівня та й годі, *чистий* тобі Гоголь (УМ, День, 05-07.2006).

Вправа 5. Який сленг представляють виділені у реченнях слова? Визначити походження, дати англійські відповідники.

1. Найбільше ж Петерсен відомий своїм історичним *блокбастером* “Троя”. 2. Нещасний “Посейдон” тонутиме не вперше: нинішня стрічка – *рімейк* відомого *екшена* “Пригода “Посейдона”, знятого режисером Ірвіном Алленом у 1972 році. 3. Я міг би взяти 10 мільйонів “*відкату*” за друк підручників. 4. ...зв’язки налагодив, приніс через якийсь час проект *xip-xop-програми*, сказали, що все добре, але не форматно. 5. Між іншим, коли він його вдягає, то на пару з Сашею записує по 12 програм *нон-стоп*. 5. Росія виділялася *креативним промо*. Замовили, наприклад, шовкові подушки з Дімінім обличчям у Лондоні. 6. І тепер, здається, так давно наша збірна вирішувала завдання виходу до “*плей-оф*”. 7. Він *прокинув* м’яч собі *на хід*, трохи поштовхався із захисником і голкіпером, а потім впав... *перечепившись* за власну ногу. 8. Формально підійшовши до роздачі “*гірчичників*”, Іванов показав їх аж 16, причому в чотирьох випадках друге попередження оберталося *вилученням*. 9. Компартія вже під час цієї кампанії почала міняти свій *імідж* – на більш сучасний, з цікавістю до молоді, “*качків*”, Пікассо та Неруди. 10. ...дійсно прийдуть і силоміць посадять до позбавленого комфорту, неброньованого міліцейського “*воронка*”... 11. У читача виникне питання, а як невідомі *братки* могли потрапити до сесійної зали непоміченими? 12. Мустафін пропонує додати новинам більше аналітики. Це логічно, тому що ми – найпізніші новини з вечірнього *прайм-тайму*. 13. Причому явно не обійдеться без того, аби порозумітися з регіонами, які приховують прибутки в *офшорах*. 14. Фальшивок (на сленгу галеристів – *фальшаків*) у країні вистачає. 15. Розбіжності в ідеології не будуть домінуючими, бо ідеологія тут взагалі ні до чого. Їх об’єднує намагання “*подерібанити*”. 16. Болісною для команди виявилася драма, що сталася з одним із найсильніших наших *персональників* Сергієм Федоровим. 17. Сьогодні політологи передрікають недовговічність партійного “*дахування*” таких елементів. 18. Експерти впевнені, що багато хто з них збагатився на десятки мільйонів “*зелених*”. 19. Її жертвами стануть десятки тисяч “*човників*” і міських торгівців, котрі годують свої сім’ї та реально поповнюють донецький бюджет. 20. Протягом кількох років Запоріжжя називали *ментівським* містом. Головною причиною цього була персона колишнього мера – генерала міліції Олександра Поляка. (УМ, День, БЦ, 05-07.06).

Вправа 6. Визначити тип словотвору і стилістичні параметри виділених слів. Знайти англійські відповідники.

1. Боротьба за 172 мандати *мажоритарників* може, звичайно, скоригувати

результати першого туру. 2. Сектор “довічників”: потрапити легко – вийти майже неможливо. 3. Від *слабоалкоголки* до горілки – всього один крок. 4. За списками пройшло 110 *нарденів*, по “*мажоритарці*” – 71. 5. А свіжа “*оперативка*” додавала до його портрету кілька специфічних рис. 6. Після розлучення вона залишилася в 17-метровій кімнаті в *комунальці*. 7. Розраховували склеювати купюру з двох половинок. Не справдилося – *фальшивка* виходила надто товстою. 8. Для деяких, без кого “під купо- лом” на Грушевського нам відверто чогось бракуватиме, журналісти вже приготувалися купувати прощальні букети (заздалегідь розклавши по кишнях *носовички* – втирати сльози перед розлукою). 9. *Пільговики* – інваліди та ветерани війни – можуть, як і раніше, безкоштовно отримувати в українських поїздах постільну білизну й чай. 10. 360-тисячна Вінниця будує стільки ж, як і “*мільйонник*” Дніпропетровськ. 11. Щоб “відбити” угоду з поглинання “Арселору”, Міттал буде змушений серйозно урізати видатки, знову ж таки насамперед за рахунок “*соціалки*”. 12. А ще стабільно високі ваші показники у команді і деякі зриви в “*індивідуальці*” пояснюють тим, що у вас ніколи не було стабільної групи помічників.. (УМ, 05-07.06). 13. Рутина, житлове питання не вирішено – обіцяну квартиру мені не дали, отож тулилися утрюх в *малосімейці* – 12 кв. метрів. 14. Ця промова мала характер ... “*методички*” для *емзеєсівських* “голубів миру”. 15. Ми сидимо в хаті багаторічного головного редактора Великоберезнянської *районки* Івана Цупи. 16. Гостинець – це Великий шлях. Колись “стовповий”, тепер – швидкісна автотраса, така собі буковинська “*варшавка*”. 17. Завтра починається 16-й чемпіонат України. “Кривбас” таки залишається у “*вищці*”. 18. Перекладачка прислала в Київ “*електронкою*” 60 питань і просила авторку пояснити не зрозумілі чи не відомі їй речі. 19. Потім буде вісім років роботи на авіазаводі в Києві, майже повна ізоляція, щоденна важка праця над випусками заводської *малотиражки*. 20. Вищі чини вели себе належним чином і про всяк випадок навіть дали номери своїх “*мобілок*” (УМ, День, БЦ, 07.06).

Вправа 7. До яких терміносистем входять такі слова:

англійські

base	база
vector	вектор
value	крило
solution	критичний
wing	

Практичне заняття № 6
Семантичні процеси. Полісемія слова. Синоніми.
ПЛАН

1. Семасиологія.
2. Семантичні процеси.
3. Полісемія слова.
4. Синоніми.
5. Виконання практичних завдань.

Література: 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11

Практичні завдання

Вправа 1. Визначити, у яких значеннях вжито прикметник heavy. Порівняти набір значень з відповідними значеннями українського прикметника важкий.

1. Ensign O’Neil had not yet conned the ship through heavy weather and tonight would be his chance. 2. He nibbed a hand over his face. The heavy beard he’d had since puberty was growing with its accustomed rapidity, but he wouldn’t shave today. 3. “Is your mother a heavy drinker?” 4. They ran upstairs to find Dave still holding his mother’s hand and shaking like a twig in a heavy wind. 5. By that time the car was back on Route 50, in the heavy Washington-bound traffic. 6. He paused, and Jack could see the pain coming through the heavy medications. 7. But Melekhin was known for his heavy sense of humor. 8. As a result, the little parts- companies were not the show-cases of Japanese heavy industry that other nationalities had come to see and respect on worldwide television. 9. I need somebody heavy in foreign affairs. I need somebody who can help me put my foreign-policy team together. 10. Steak, baked potato, fresh corn on the cob, and my spinach salad – and I know, the physician in me tells him that it’s a little heavy on the cholesterol. 11. “We are in heavy contact here. Got any help you can send us? Over.” 12. The trust of so many people was a heavy burden which he’d borne with skill and pride, but enough was enough (Clancy). 13. Everybody knows that the drivers of pickup trucks listen to only two kinds of music, heavy metal or country, so what’s with this creep? 14. He’s got an Indian accent. Heavy. 15. “Hey, man,” Doc says. His voice is heavy with disapproval. “There’s no need of that.” 16. A dog began to bark – the heavy bark of a really big fellow – and Jack froze for a moment. 17. His face went numb, the way it did when you needed to spend a heavy day in the dentist’s chair. 18. Instead of the foulness and smoke, Jack smelled some heavy sweet cologne, applied too liberally. 19. His heart was heavy with the loss of Wolf, but even that could not change how good, how very good it was to be free. 20. He sat down in front of the TV, his face slack and dull and heavy. 21. Andy’s heartbeat was now so heavy it felt as if it were shaking his entire ribcage. 22. He wore a heavy black beard that climbed high on his cheekbones. 23. The summer smells of everything were greatly clarified in the heavy fog, and the air was already warm. 24. She could see his huge, heavy teeth. 25. His sleep had been heavy and, soggy, and he

woke with a terrible feeling of disorientation (King). 26. He had kindly blue eyes, and hands with large knuckles, and heavy blue veins. Old hands. 27. All I remember is Old Captain sitting at a big round table with all the crew, they were Dutch, I think, and some nice officer with a heavy accent. 28. I went out into the heavy, drifting snow (Rice). 29. He wasn't wearing earrings on the job but the holes in his lobes were visible enough to indicate that he wore them regularly when he was off duty and that he preferred heavy jewelry. 30. And how could any kid that age have such a tremendously heavy sense of responsibility? 31. Of course, you had to suppose that she had originally gotten into heavy drugs not merely because "they taste so good," as she put it, but because of a self-destructive impulse. 32. Rickster's sloped brow, his flat nose, and the heavy lines of his face seemed best suited for morose expressions, yet his smile was broad and winning. 33. His muscles ached as if he had put in ten hours of heavy manual labor (Koontz). 34. But his tongue was heavy and his speech slow, and she knew he was drunk. 35. Jake chewed on his burger and tried to nonchalantly ignore her eyes. The heavy food settled his stomach, and for the first time in ten hours he began to think he might live. 36. As he returned to the porch, he heard heavy snoring. Lettner had slumped in his chair and collapsed with the drink in his hand. Adam removed it, then left in search of a sofa. 37. Bright-eyed reporters with heavy makeup and no knowledge of the law spouted ill the cameras with fearless predictions: "According to our sources, Sam Cayhall's legal options are virtually gone." 38. He was tall and thin, with wavy gray hair, dark brown eyes with heavy shadows under them, a lean, strong face which at the moment was not smiling. 39. His eyes had a faraway look, and he watched the cars below but didn't see them. Heavy thinking was sometimes painful for him. 40. Mark watched two heavy housewives engage in truly horrible tennis. But they were cute, with their pink and green socks and matching sun visors (Grisham).

Вправа 2. Визначити, у яких значеннях взято прикметник hard. Порівняти набір значень з відповідними значеннями українського прикметника твердий.

1. Sitting back, I find a bag stuffed down between the seats, and something hard within (Banks). 2. She waves dust from in front of her face, then sneezes, and for the smallest moment is girlish, a soft but hard figure in this haphazard mist shaken from the castle's strength (Banks). 3. In Los Angeles the quakes had merely been annoying compared to the mudslides three months of hard rain had produce (Niven). 4. Now we have to take turns standing watch with the First. It wasn't hard duty, and privately Justin appreciated the enforced reading and study time (Niven). 5. I was still stuttering over 'Can I buy you both a drink?' Awful lot of hard consonants in that short sentence (Banks). 6. And, no, I was not set for another day's hard drinking; I'm not that stupid, not these days (Banks). 7. He looked back again at Ben, his smile cold and hard (Brooks). 8. Above, the fluorescents embedded in their long fixtures like inverted ice-cube trays threw a hard, shadow less light (King). 9. He fell the ninety feet from the barn's roof to the hard ground below (King). 10. Had her judgment been that wrong about Larry's character? She thought now that the answer was yes. That nervous, self-serving exterior was a veneer, and it was being worn away by hard use (King). 11. He cried. The tears were as hot and hard as bullets (King). 12. This time the applause was

heavy and hard, nearly savage, but there was a note to it Stu didn't like (King). 13. We have some good reasons, some pretty convincing circumstantial evidence. But there's no real hard evidence against them yet, and I hope you'll keep that in mind (King). 14. A few people left as midnight came and went, but not many. As Larry had suspected, no good hard advice came out of it. There were wild suggestions (King). 15. "Nadine!" he cried. His voice came out in a hard croak. "The rope! It's in the left saddlebag!" (King). 16. They had a sound something like early Creedence: hard solid guitar rock and roll (King). 17. He's got the symptoms, certainly; he's feverish, his belly is hard and swelled, painful to touch" – "We've got to help him," Perion said again (King). 18. "A liberal arts education teaches you how to think I read that somewhere. The hard facts you learn are secondary to that (King). 19. When Wegener wanted to alter his mental state, he did so in the traditional seaman's way – beer or hard liquor (Clancy). 20. But Chavez's life had never known an easy lesson as a result he hadn't learned to resent the hard ones (Clancy). 21. As lie an Bright had anticipated, the encrypting algorithm was permanently stored o the deceased's hard disk. 22. It took an hour to get a hard copy of all the records, and the agent rechecked the numbers he had written down to make sure that there hadn't been any garbles or overlooks (Clancy). 23. The Cartel had neglected the European and Japanese markets. Both regions were fins with hard currency, and while Japan might be hard to crack – it was hard to import things legally into that market – Europe would soon get much easier (Clancy). 24. Kelly reached the corner a few seconds later, and after the briefest pause to check traffic, executed a hard left turn to evacuate the area (Clancy). 25. The hard landing at Hickam – the pilot was tired – startled Kelly into wakefulness (Clancy).

Вправа 3. У яких значеннях вжиті українські прикметники твердий та важкий? Порівняти їх зі значеннями англійських hard та heavy

1. Мій ідеал викладача це людина справедлива і тверда. 2. Рівненські газети надрукували кілька звернень отамана Оскілка до українського народу, в яких обіцяв селянам віддати землю у приватну власність, а також тверду владу, порядок і спокій. 3. У 300-тисячному Краматорську відкрився перший у регіоні завод з переробки твердих побутових відходів. 4. Зав. відділом, професор, доктор хімічних наук. Галузь досліджень: кінетика і каталіз, хімія поверхні твердих тіл. 5. Міський голова відразу зайняв тверду та непорушну позицію. 6. У грузинських винах більше сонця, ніж у наших. Вони терпкуваті, але легші для пиття. Українські вина важчі й кисліші. 7. "Я знаю дівчинку, Марійку, вона закінчила перший клас. Дитина дуже важка, якщо впаде з візочка, то самостійно не зможе піднятися. 8. "В інтернати часто потрапляють справді важкі діти, а зарплата та умови, в яких працюють вихователі, м'яко кажучи, неадекватні", – каже вона. 9. Ще Макіавеллі казав, що "немає справи, улаштування якої було б важчим, проведення не безпечнішим, а успіх сумнівним, як зміна старих порядків новими". 10. Чи уявляли ви собі подумки кінець сценічної кар'єри? – це таке важке питання... 11. За кордоном у таких школах 3-4 відсотки дітей із найважчими порушеннями. 12. Якщо я скажу, що це межа, то ми не зможемо прогресувати далі, а на нас чекає важкий матч із Тунісом. 13. Понеділок – день

важкий. 14. Суд програла. Тоді до справи приєдналася “важка артилерія” із міського відділу освіти. 14. На цей концерт я прийшла просто, щоб розслабитися. Взагалі-то зазвичай я слухаю важчу музику, але маю всі альбоми “Расмуса”. 15. Нині зсуви в районі Севастополя активізувалися. Фахівці кажуть: унаслідок важких погодних умов минулої зими. 16. Таке враження, що є світ “духовно-інтелектуальний”, який живе в розумних часописах і модерному мистецтві, і є важкий, незрозумілий реальний світ. 17. Чому ж не побачили лікарі таку важку патологію – гіпоплазію правих шлуночків серця, чому не попередили Світлану? 18. Серед шкідливих місць праці – 90 відсотків підприємств важкого машинобудування. 19. А тим часом представник Одеської міської ради повідомив, що у Карева важка травма голови, перелом черепа. 20. Ми знали, що Україна – важкий суперник, але після першого голу ми відчули, що можемо контролювати хід матчу. 21. Тіна їла мюслі з молоком, смажені яйця і фрукти. Не дуже переборщували з важкою їжею і учасники балету “Дельс-Арт”, які танцювали з Кароль на сцені. 22. Людина, яка хоч раз у житті ковтала зонд, чудово знає, наскільки важка і неприємна ця процедура (УМ, БЦ, День 05-07.07).

Вправа 4. Який вид переносу значення можна визначити у виділених словах? Чи вживаються в такому значенні українські відповідники цих слів?

1. Enthusiasts for social engineering are disappointed. *Universities* are mildly annoyed (The Economist). 2. But the new tests won't be a *panacea*: good schools will *coach* their candidates for the new exams, just as they do for every other hoop in life's circus (The Economist). 3. What dons privately find most annoying is the recommendation that they make their admissions system more *transparent* (The Economist). 4. Only 19 % thought that *Labour* would, if re-elected, deliver more educational choice against 41 % for the Conservatives (The Economist). 5. Poverty *ensures* a loud *voice* in politics for *anger* and envy, which blur into bigoted nationalism (The Economist). 6. They ate quietly for a while. Despite the *heavy* spices, the food tasted *flat* to both of them (Foster). 7. How fast he seemed to be *running* out of friends. That was pretty scary, all right (King). 8. Fred is drinking coffee without even remembering when he poured it. *Fresh threads of unease* are *spinning spider-silky webs* in his head (King). 9. He went years without a steady job, which really ticked me off because I was forced to wait tables and deliver pizza so I could *claw my way* through college (Grisham). 10. He ended up buying her two *Cokes*, and they spent the afternoon together (King). 11. “What's the problem?” an anonymous *voice* asked (Clancy). 12. Sure, she'd heard about how “billions” in drug money *poured out* of the country, but the actual estimates were about as reliable as weather reports (Clancy). 13. The old man *cackled* toothlessly at this; he was pleased I knew a Northman proverb (Crichton). 14. “The *city* buries the unclaimed. On the books it's called a pauper's funeral. There's a cemetery near RFK Stadium where they *pack 'em in* (Grisham). 15. Weeds *choked* everything; flowerbeds, shrubs, walkways (Grisham). 16. He'd lost weight and his clothes *swallowed* him (Grisham). 17. The drumbeat of the rain *drowned* out his words (Ludlum). 18. The *firm* wanted me to take a couple of days off, so I came home (Grisham). 19. Hey, the *White House* says it's okay, that means that it's really okay

(Clancy). 20. “This street”, he said, “is The *Mecca* of Western man as the Rue de la Paix is the *Mecca* of Western woman” (Galsworthy). 21. Humboldt was the best of them. He was simply *the Mozart* of conversation (Bellow). 22. Don’t take that patronizing tone with me, you flea-bitten *Cleopatra* (Hart). 23. Do you have anything on your person that might prove useful? “She shook her head.” Clothes only. My *Frankenstein* sister threw me on the raft without so much as my lipstick” (Cussler). 24. “Because, Sadie, we’ve got so much in common. You and me” “I hope you don’t mean that as a compliment”, she said. “No, just a scientific observation” “Well, it don’t make you any *Einstein*” (Warren). 25. You gray-haired old *Judas* (Hecht). 26. The fact that he might be saving the world from some almost unimaginable *armageddon* by killing her had not played a part in his calculations, either (King).

Вправа 5. У якому значенні вжито виділені слова? Чи є відповідний перенос значення у англійського відповідника виділеного слова?

1. *Наркотики* привели його до в’язниці. 2. Гурт, що існує вже близько трьох років, за цей час устиг *засвітитися* в багатьох країнах з концертами. 3. “Що, прийшли на клоунаду подивитися? Ото краще б у цирк квитки купили”, – напів-жартома-напівобурено коментує невідомий поки що київський депутат, пропускаючи поперед себе *вервечку* журналісток. 5. Не секрет, що посада мера Парижа є, по суті, *трампліном до зльоту* на посаду президента або прем’єра Франції. 6. То ж не дивно, що напередодні прибуття київської делегації пан Деланое не зміг *викроїти* часу для мерів кількох столиць з високорозвинутих країн світу. 7. Отець Володимир має дар від Бога бачити *паростки* добра в душі кожного. 8. Життєвий *шлях* Володимира Локотоша був не з легких. 9. Причому чорно-біла колекція вийшла такою ж *рафінованою*, як чорно-біла фотографія, і такою ж трохи ностальгійною – чорні окуляри на пів-обличчя, червоні губи, чорне мереживо на білому піджаку. 10. На це Микола і Настя мають *залізний* контраргумент. 11. А у відповідь на спроби журналістів запитати, чи є у Київській більшість, *відрубав*: “Слухайте, ми з вами займаємося не математикою, ми з вами займаємося політикою!” 12. Зрештою вирішили *реанімувати* будівництво для національного центру охорони здоров’я дітей. 13. Поки ніхто не може сказати, через скільки років дитячий *центр* зможе прийняти своїх перших пацієнтів: спочатку слід знайти *потужні джерела* фінансування (бюджет такого навантаження “не потягне”, тож без інвесторів чи благодійників не обійтися). 14. Там, як пояснив сторож Іван, невдовзі *виростуть* охайні приватні котеджі. 15. Організатори вирішили не визначати найкращу ділянку. Кажуть, що по закінченні дачного сезону це і так буде видно, що краще і в кого *приймається*. 16. Депутати про добробут виборців думати не хочуть і займаються непотрібними словесними *баталіями*. 17. А потім гроші закінчились, і все загальмувалось. Якись копійки ще виділяли, щоб не допустити руйнації приміщень і зберегти те, що вже є. 18. П’ятивідсотковий виборчий *бар’єр* подолав також Угорський демократичний форум. 19. Для основної маси більш доступними є кімнатки в “*шанхай*”, де за ліжко беруть 20-25 гривень, а на кожен квадратний метр припадає по кілька курортників. 20. Однак, навіть виступати перед кількома тисячами

глядачів – дуже хороша нагода заявити про своє існування для молоді групи з якихось *Нью-Васюків* (УМ, 05-07.06).

Вправа 6. У яких значеннях вжито слово take у таких реченнях? Які його відповідники можна знайти в українській мові?

1. “I can tell from your voice, Dave, that you’re badly upset. Why don’t you take a stress pill and get some rest?” (Clarke). 2. Critics who suggested that these ideas were too fantastic to be taken seriously were reminded of Niels Bohr’s “Your theory is crazy – but not crazy enough to be true” (Clarke). 3. Richard took a deep breath, drove calmly back to London, let himself calmly into his flat (Adams). 4. “You didn’t have to take the oath, remember?” (Clancy). 5. ‘Honestly, we can go away, take a holiday for a week, or even just this weekend if you like’ (Adams). 6. He surveyed his feeble attempt at feeding himself and thought that maybe he could at least allow himself the time to take Susan out for an amazing meal tonight (Adams). 7. To build any sort of conspiracy takes time and talk, and as a result, things leak (Clancy). 8. Floyd took his wife’s hand; she did not respond, but neither did she resist. (Clarke). 9. The waitress had taken their order and was leaving (Crichton). 10. The control’s in my room – that little red calculator I always keep on my desk. Put in nine nines, take the square root, and press TNT. That’s all (Clarke). 11. “I take your point,” Fuller said. “But the law doesn’t see it that way (Crichton). 12. It took patience and political skill to keep everybody happy and get the problems resolved (Crichton). 13. She took a step back from him (Crichton). 14. While she took her shower, she reviewed the coming day (Crichton). 15. Since he gave her a choice of where to sit, she took a chair with her back to the window, so the sun would be in their eyes (Crichton). 16. We take the narrow forest track, round the back of the old estate (Banks). 17. I thought we might the three of us take a walk, later on; into the hills (Banks). 18. Our jeep takes the lead and, after someone has gone on ahead on foot, we arrive at the rear of a farm on the hillside (Banks). 19. I take to the road alone in that told dawn and by those wasted fields in that rain seeded air I walk (Banks). 20. She had given up trying to get them to take messages; they still hadn’t answered the door buzzer (Banks). 21. “I just take the train from platform nine and three-quarters at eleven o’clock,” he read (Rowling). 22. “Library books are not to be taken outside the school,” said Snape (Rowling). 23. An elevator took him to the seventh floor, and he walked around the corridor to the executive offices (Clancy). 24. The enemy fought well, and we took many casualties (Clancy). 25. Chavez paid attention to lectures, even trying to take notes (Clancy). 26. That does not please the court, but we must take that fact at face value (Clancy). 27. What I’m saying, sir, is it stands to reason, like, that some folks didn’t take the hint, and the boy driving the fighter showed them the ‘or else’ (Clancy). 28. Burke didn’t take offense at this (Clancy). 29. When democracy finally started to take root, we often as not stood at the sidelines (Clancy). 30. A soldier must take a soldier’s chance (Clancy).

Вправа 7. У яких значеннях вжито слово put у таких реченнях? Які його відповідники можна знайти в українській мові?

1. It was always possible to win his cooperation eventually – ‘to talk him out of his sulk’, as Curnow put it neatly (Clarke). 2. ‘You lost ten kilos in hibernation, which you could very well afford to miss. And you’ve already put three of them back’ (Clarke). 3. ‘That’s a label they used to put on the baggage, in the old days of ocean travel’ (Clarke). 4. She turned on the ignition, and put the car in reverse (Crichton). 5. Jennifer realized she had to put a stop to this (Crichton). 6. There should be people in the seats. At least, in some of them. Can’t we put some people on board? (Crichton). 7. We don’t have a room we can put you in, and frankly you both look as though you didn’t get a full night’s sleep (Barker). 8. His face seemed vaguely familiar to Todd, though he couldn’t put a name to it (Barker). 9. Back on the road, she put the automobile on manual every now and again, taking the controls and spinning the engine up to maximum (Banks). 10. She watched the clerk put her credit card into the reader, and tried not to look relieved when the transaction went through (Banks). 11. ‘Well,’ he said, trying to put just the right note of regret into his voice (Banks). 12. Professor Flitwick put the class into pairs to practice. Harry’s partner was Seamus Finnigan (Rowling). 13. Colonel Johns and the flight crew were taken to nearby quarters and told to stay put (Clancy). 14. Emil Jacobs had dedicated his life to putting criminals in jail (Clancy). 15. Chavez heard the trucks well off, and put his binoculars on a bend in the road, several miles away, to see what it was (Clancy). 16. It was all settled; the point of no return had been passed. Even if he wished to do so, there was no way to put back the dock (Clarke).

Вправи 8. Який метафоричний перенос значення характерний для українських прикметників холодний; гарячий; теплий; прохолодний; гіркий; солодкий; кислий; м’який; твердий? Порівняйте значення відповідних англійських прикметників у таких реченнях.

1. A cold fury filled him (Rice). 2. “I mean, something I don’t know,” Delbaugh replied with cool sarcasm (Koontz). 3. Before popping her into the car, Rogette would give me that cold little smile of hers and say, “Seven o’clock then” (King). 4. Jack, his nerves screwed up to an unbearable pitch, screamed... and immediately flushed with hot shame (King). 5. That was all the encouragement I needed to rush at him now like a bear, as he had rushed at me, and to continue singing out Ovid’s hot words (Rice). 6. There would continue to be hot spots, but so long as he did his job right they would not get out of hand – and the trip he was making now would end the most dangerous problem remaining in the world (Clancy). 7. ‘Look, Marcus’ Ryan said, trying to keep the exasperation out of his voice, ‘what we have with this guy is some really hot information’ (Clancy). 8. “You’re awake,” she said, her voice soft and warm as sunshine after a rain (Bova). 9. Then the flash came and he realized that he had lost, realized it with utter despair and utter, bitter defeat (Heinlein). 10. Looking at her, Johnny was surprised by a stab of bitter jealousy like an unexpected attack of gas (King). 11. The bitter fact is – how shall I put this? – your talents are not ideally suited to this production. Your style lacks delicacy (Barker). 12. The night was cloudless and

bitter (Barker). 13. Loud and bitter were the battles against such genetic engineering (Bova). 14. Lasher gave a long, slow, bitter smile (Rice). 15. The questing kid with the camera had aged into a querulous and bitter adult (Crichton). 16. He felt the bitter cold, but it didn't seem to be lethal, just uncomfortable (Chalker). 17. She was drifting and dizzy and full of sweet and powerful sensations (Rice). 18. "Your secretary is very sweet," Ellen said (Grisham). 19. He had meant to tell his mother about the dream this morning, but Lily had been sour and uncommunicative (King). 20. There was a little blaze of temper in the man's eyes for an instant, and then something sour and fearful in his gaze (Rice). 21. She grinned in a sour kind of triumph; the dirty secret exposed and hats over the windmill (King). 22. One stood before me, tall but not as tall as I, and red-haired and with soft green eyes (Rice). 23. "Michael, you cannot hurt me," he litid, his voice unsteady and filled with soft emotion (Rice). 24. A soft knock came at his door. The sound, slight as it was, made him jump as if a firecracker had suddenly exploded (Chalker). 25. Jim's soft laugh was wrenched from him less by amusement than by a sense of dark irony (Koontz). 26. To prove it, and to prove there were no hard feelings, he ordered another beer (King). 27. 'You're going to die alone, Lily,' he said, now perversely filled with a cold, hard joy (King). 28. Thick weeds still grew here – the hard frosts that would kill them were still a month or more away (King). 29. 'These are hard times,' Mrs. Henry said (King). 30. He looked at the man's eyes, which were blue and as bright and hard as his smile (King). 31. They'd had some easy lessons, and some very hard ones (Clancy). 32. For them to reduce those sales will cost them billions in hard-currency earnings that they really need (Clancy).

Вправа 9. У яких значеннях вжито виділені сенсорні прикметники? Порівняти переноси значень у відповідних англійських прикметників.

1. Роботи буде багато, і вона буде гарячою. 2. До того ж одну з делегаток (котра ще зовсім недавно вчила своїх однопартійців проводити чесні вибори) "впіймали на гарячому" пані вкинула до скриньки одразу два бюлетені. 3. Та й для самого університету імені Карпенка-Карого, схоже, настають гарячі деньки. 4. Найближча "гаряча точка" – Придністров'я. 5. Заходжу в під'їзд, а Костя вже чекає на мене! І розкинув мені назустріч руки. І впала я в ті гарячі обійми. Назавжди. 6. Можливо, саме тому не стихають розмови про неминучий конфлікт цивілізацій з перспективою тривалої конфронтації, аналогічної періоду "холодної війни". 7. Британську групу, яка впродовж останнього року здійснює промо-турне для розкрутки свого останнього альбому, привозить ще "тепленькою" після виступу в Москві концертна агенція АСА. 8. Чоловік і жінка (очевидно, в минулому їх поєднували теплі стосунки) стоять на різних кінцях дороги, чекаючи на зелене світло, щоб її перейти. 9. Таємниця успіху полягала не в якомусь витонченому новаторстві, а у вдалому поєднанні жорсткої гітарної гри та прилипливих поп-мелодій. 10. Але подолати бар'єр не вдалося: конкуренція була занадто жорсткою. 11. Вогнище відкритого жорсткого протистояння спалахнуло тиждень тому на звітно-виборчій конференції. 12. Але розкол між лівими в Латинській Америці стабільно зростає. Це неминуче, тому що його викликає просте визнання того факту, що відповідальний уряд має

ставити національні інтереси вище за ностальгію, показні промови й жорстку ідеологію. 22. Поразка завжди гірка. Особливо тоді, коли до вікторії забракло пару сотих секунди (УМ, День, БЦ, 05-07.06).

Вправа 10. Визначити тип переносу значення виділених слів. Чи є відповідні переноси у англійській мові? Дати еквіваленти.

1. Ленінград зустрів Клаву і Резникову дощем, мрякою. 2. Зал шаленів, не відпустив, замість однієї запланованої пісні виконала шість. 3. Чи можна зробити висновок, що до європейських доріг ми ще не доросли? 4. Головний антикорупціонер стомився і не хоче бути Дон-Кіхотом (УМ, 05.06.06) 5. Правда, не усі мали змогу здолати такі монблани науки та освіти (ПіК, № 16-17, 2004). 6. 93-річного пана Юревича, комерсанта та дрібного Остапа Бендера з варшавської Гури-Кальварії, живу книгу буття Узвозу від 1917 року, мені судилося відвідувати два місяці 1983 року в його новому помешканні на Гната Юри. 7. Тим паче Віталій Малахов показав себе міцним театральним макіавеллі, захопив у здобич Англію, Шотландію та Уельс. 8. Навіщо в парламенті більшість у складі понад трьох сотень “багнетів” – невже щоб знову кроїти Конституцію? 9. Феміду спокушали чималою ціною – 200 тисяч доларів за інше рішення. 10. Приємно, що в парламент прийшло більше 60 відсотків нових облич. 11. Важливо, щоб у боротьбі за портфелі не програла Україна (УМ, 05.06.06). 12. Поки що ж зрозуміло тільки одне – згаданий “ключ” до підземелля є потенційним Клондайком для науковців (УМ, № 136, 2004). 13. Бо дуже часто саме кількарічна тюрма прирікає людей на нові злочини (ПіК, № 3, 1999). 14. Знати закони, за якими живе вулиця, і вміти з ними жити – суть професії продавця цигарок (ПіК, № 10, 2000). 15. Щоб не доходити до скальпеля, лікарі радять не допускати за давнених запалень вуха (УМ, № 132, 2004). 16. Виявилось, що ці теракта мають політичний підтекст. 17. Слід було б чекати судового позову з вимогою спростування, відшкодування збитків та наступним моральним аутодафе журналіста-зухвальця. 18. І в самому кабінеті міського голови, де відбувалося інтерв’ю, і у приймальні, і поруч за столами в коридорі робота буквально кипить. 19. Про ці “бізнес-інтереси” можна кримінальні романи писати. Чим, до речі, місцеві пінкертони й займаються. 20. Україна опинилась у демографічній ямі ще у 2004 році (УМ, День, БЦ, 05.07.06).

Вправа 11. Який статус у виділених слів? Чим викликане виникнення нової перифрастичної номінації? Дати англійський відповідник.

1. У більшості країн світу проблема людей з особливими потребами вирішена. Вони такі ж, як усі, вчаться, працюють, спілкуються. 2. До речі, в Україні традиційно існувала повага до так званих причинних. 3. І ті, й інші розглядали питання про підвищення цін на природний газ та електроенергію і про компенсацію їхнього подорожчання соціально мало захищеним категоріям населення та бюджетним установам. 4. “Ця група вела себе неадекватно, і коли охорона попросила людей залишити заклад, чинила їм опір”, – передає УНІАН. Із по-чиновничому закручених пояснень нюанси незрозумілі. 5. Мають

будівельники і своє бачення, як зрушити з місця проблему будівництва соціального житла. 5. Голова Коаліції захисту прав інвалідів та людей з інтелектуальною недостатністю є батьком дитини з особливими потребами. 6. Біля двох ритм-секцій, за якими грали Деррик МакКензі й перкусіоніст Шола Акінгбола (до речі, афробританці, як і троє жінок на бек-вокалі – все ж таки джаз), встановили дзеркальні пластини, які вигідно відбивали світло в залу. 7. ... на збільшення кількості дітей, охоплених організованими формами оздоровлення, – особливо дітей соціально уразливих категорій. 8. Принаймні про це можна судити по Київському гарнізону, де пік позастатутних стосунків вже відійшов у минуле, а кількість випадків правопорушень за останній рік скоротилася майже вдвічі. 9. Тільки інтелігенти в бозна якому коліні так демонстративно й не завжди доречно вживають ненормативну лексику в побуті, якщо вони не письменники, і в текстах, якщо навпаки.

Вправа 12. Англійський гумор значною мірою базується на грі слів – використовується омонімія, паронімія, полісемія. Які явища обіграються у поданих нижче каламбурах?

1. The police officer had a fine time with the traffic violator. 2. When the nurse missed the man's artery, she knew that the whole injection was in vein. 3. The percussion player could not understand the sheet music. There were too many different cymbals. 4. The four seasons are salt, pepper, mustard and vinegar. 5. Cows give all milk they can, farmers can all the milk they give. 6. Sign on a bakers shop: Come in, I knead the dough! 7. If you want to get fat, don't eat fast, if you want to get lean – don't eat, fast. 8. I have a spilling checker, / It came with my PC; It plainly marks four my revue / Mistakes I cannot sea. I've run this poem threw it, / I'm sure your please too no, Its letter perfect in it's weigh, / My PC tolled me sew.

Вправа 13. Визначити тип омонімії виділених слів. Що є джерелом омонімії в кожному випадку?

1. The bandage was wound around the wound. 2. After a number of injections my jaw felt number. 3. The buck does funny things when the doe are present. 4. The dump was so full that it had to refuse more refuse. 5. We must polish the Polish furniture. 6. Since there is no time like the present, he thought it was time to present the present. 7. When shot at, the dove dove into the bushes. 8. I did not object to the object. 9. Upon seeing the tear in the painting I shed a tear. 10. A seamstress and a sewer fell down int a sewer line. 11. To help with planting, the farmer taught his sow to sow. 12. There was a row among the oarsmen about how to row. 13. The wind was too strong to wind the sail. 14. The soldier decided to desert his dessert in the desert. 15. A bass was painted on the head of the bass drum. 16. The insurance was invalid for the invalid. 17. The were too close to the door I close it. 18. I had to subject the subject to a series of tests. 19. How can intimate this to my most intimate friend. 20. The farm was used to produce produce.

Вправа 14. Порівняйте групи синонімів в українській та англійській мовах. Виділіть ідеографічні та стилістичні синоніми.

подія; випадок; факт; інцидент; казус / event; occurrence; incident fact; accident; happening; affair

наполегливий; упертий; цілеспрямований; на- стійливий; вольовий невтомний / persistent; stubborn; persevering; tenacious; headstrong; wilful; hardy

швидкий; прудкий; стрімкий; меткий; жвавий; спритний: рух ні вий; моторний; в'юнкий / quick; nimble; agile; sprightly; alert; brisk; rapid; swift; fast; hasty; dexterous

радість; радощі; втіха; торжество; триумф / happiness; joy; gaiety; merriment; merrymaking

великий; чималий; немалий; велетенський; гігантський; колосальний; могутній; потужний; масивний; громіздкий; здоровий; грандіозний / immense, enormous, gigantic, huge, vast, grand

сміливий; хоробрий; відважний; мужній; відчайдушний; зухвалий; безстрашний / bold, courageous, daring, dauntless, fearless, gallant, heroic, intrepid, plucky, resolute, undaunted, valiant, valorous.

Вправа 15. Розгляньте групи синонімів. Чим вони відрізняються? Дайте українські еквіваленти:

ask implore beg

longing desire wish

alarmed frightened terrified

happiness pleasure delight

affliction despair sadness

accident disaster misfortune

malicious naughty nasty wicked

genius capability talent

policeman bobby cop

master owner head proprietor possessor

mansion house habitation residence abode

worker labourer toiler hand

fabricate construct frame invent forge manufacture feign

cheat swindle blackleg

Вправа 16. Розгляньте групи синонімів. Чим вони відрізняються? Дайте англійські еквіваленти:

говорити, мовити, балакати

клопотатися, просити, канючити

будинок, котедж, хижа

споживати, наминати, їсти, жититися, жерти

відступати, тікати, драпати

просуватися, іти, пертися

прекрасний, класний, гарний

присвоїти, поцупити, вкрати

гроші, бабки, кошти

хлопець, юнак, пацан

Практичне заняття № 7
Антоніми. Омоніми. Пароніми.
ПЛАН

1. Антоніми.
2. Омоніми.
3. Пароніми.
4. Виконання практичних завдань.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 9, 11, 14

Практичні завдання

Вправа 1. Підберіть антоніми до виділених слів, враховуючи контекст, у якому слова вжито. Які українські похідні слова структурно найближчі до виділених у реченнях?

1. The castle was more or less as I remembered, a great indifferent, *cheerless* pile of stone. 2. Then she dropped the towel in a little *careless* heap and went to the head of the stairs. 3. He was a most effective tracer of missing persons, a *tireless* and accurate gatherer of information, a spy in the normal world, a natural and infallible private eye. 4. He felt the soft damp wind and saw the gray *starless* sky. 5. And Aaron had not moved. Aaron had about him that *listless* look. Aaron seemed gravely disabled as Michael himself had been only days ago. 6. When darkness fell, she could see the dense, *charmless* skyscrapers through the broad windows. 7. She listed in moments of pure and thoughtless comfort, the last moments of comfort she might ever know. 8. “Do not mock me, Julicn,” he said in a cold secret *soundless* voice. 9. Ah, that night I lay in bed, unable to shake the vision of the little girl with those *worthless* dolls, thinking how to separate the real from the unreal. 10. She cut across the ditch, hurriedly, and climbed up into the high grass on the other side, and passed into the dense bank of trees, into the soft *relentless* chorus of the tree frogs. 11. The crowd was like liquid sloshing against the *colorless* walls. 12. He slept the thin sleep in which he was safe, and in good company with the rain, the sigh of the *weightless* rain surrounding him but not touching him, in this his garden, beneath the high leafy roof of the mighty tree. 13. Abby was struck *speechless* by such an admonition. 14. ‘But if you travel to this place you would be exposing yourself to needless danger.’ 15. Richard stood gripping the Sword of Truth in his hand, eyes wide in *breathless* bewilderment. 16. They will have been told endless tales of their enemy’s *ruthless* brutality. 17. A single oil lamp sat glowing weakly on the table. The *windowless* room was otherwise bare, and had a naked feel to it. It smelled rank. 18. He was just a *defenseless* little boy. Please, she begged in her mind, let the fates be kind to him. 19. Sand around the edges fell away into the *bottomless* blackness. 20. When their eyes met at last, they suddenly came together in a *wordless* embrace (A. Rice, T. Goodkind).

Вправа 2. Підберіть антоніми до виділених слів, враховуючи контекст, у якому слова вжито. Яка різниця між префіксальними утвореннями посеред

іменників і прикметників? Які англійські похідні слова структурно найближчі до виділених у реченнях?

а) 1. “Ліза” – це пронизлива документальна історія про життя *безпритульної* 11-річної дівчинки. 2. Ольга захворіла на тиф і лікарі заявили, що її стан майже *безнадійний*. 3. Кожен четвер дискотеки пропонують *безкоштовний* вхід для студентів. 4. Уряд на спеціальному засіданні 21 грудня минулого року вирішив присвоїти досі *безіменному* міжнародному аеропорту Улан-Батора назву “Чингісхан”. 5. Часто необхідні термінові операції, але через брак клінік та фахівців їх відкладають, що призводить до *безповоротних* наслідків. 6. Ціла армія правоохоронних структур і державних контролюючих установ *безсила* стримати армаду з бензопилками. 7. Укладенню угоди про *безвізовий* режим не сприяє армія українських нелегалів на вулицях європейських міст. 8. Шлях у науку для Марії Склодовської-Кюрі не був *безхмарним*. 9. Водночас такий крок мав *безпосередній* вплив на нашу економіку, адже економічна безпека – елемент цілісної безпеки держави. 10. Звернення-скарги городян у всі інстанції досі були *безрезультатними*. 11. Але, незважаючи на майже сорок судових процесів, *безсонні* ночі та погрози невідомих, Мирослава Свистович таки перемогла. 12. Тому успіх прийшов не лише завдяки власній наполегливості, а й *безкорисливій* підтримці багатьох людей. 13. Над ними зависла величезна країна, Сполучені Штати, звідки ллється *безкінечний* потік фільмової продукції. 14. Вони не дають зробити цей перехід більш-менш плавним, *безболісним*, гнучким. 15. Обвинувачені почуваються *безкарними*, бо виносяться умовні вирокі і справу намагаються зам’яти. 16. Минулого тижня в Донецьку правоохоронці затримали *безпрецедентну* в українській історії партію наркотиків.

б) 1. У наш час, коли стільки *безбатченків*, стільки поламаних, потрощених сімейних корабликів, бачити таке – світла, майже свята радість. 2. Це частково створило і здорову конкуренцію на ринку праці, вирішило проблему *безробіття*. 3. Панацеєю від такого *безладу* могла б стати фахова і централізована система експертизи, якої у нас немає й досі. 4. Тому спостерігається відтік кадрів, тобто знання тікають від *безгрошів’я*. 5. Проте незалежні спостерігачі стверджують, що “валютний” сміттєзавод уже невдовзі може продемонструвати, на жаль, повну свою *безпорадність*. 6. Після стрічки “Безодня” Біссет стала ще й законодавицею мод. 7. Заступник прокурора міста категорично звинуватила у *бездіяльності* та *безвідповідальності* територіальну виборчу комісію. 8. Так, улюбленою розвагою Ернеста і Джейн, яка врешті стала його дружиною, були перегони кубинським *бездоріжжям* на її маленькому спортивному авто. 9. Та це – не могила. А просто місце зустрічі з дорогою людиною, якій, на відміну від нас, грішних, і на радість, надано привілей *безсмертя*. 10. Влада, встановлюючи порядки у торговому та будівельному бізнесі, переступила межу дозволеного. А відтак мусить відповісти за влаштоване у місті *безчинство* (УМ, 05.07.06).

Вправа 3. Виділені слова є словами мовлення, компресивами. Як можна передати їх значення українською мовою?

1. Liz nodded her agreement, shaking an *I-told-you-so* finger at Jake (Lumley). 2. Even if I never came down here again in my life, I didn't want to leave people with that opinion of me, that half-contemptuous, *see-what-you-get-for-thinking-too-much* attitude (King). 3. There was no sense of relief attached to the memory, that *thank-God-it-was-only-a-dream* fee you get after a particularly nasty nightmare (King). 4. Owen gave him a nod, trying to project an air of confidence, of command, of *everything's-under-control* (King). 5. "Ron," said Hermione, in an *I-don't-think-you're-being-very-sensitive* sort of voice, "Harry doesn't want to play Quidditch right now..." (Rowling). 6. When I told the clerk at the reception desk that I had no reservation, his face took on that distant *no-room-at-the-inn* look of hoteliers in a good season (I. Shaw). 7. Everyone's told me. About how you survived when *You-Know-Who* tried to kill you and how he disappeared (Rowling) 8. Dobby remembers how it was when *He-Who-Must-Not-Be-Named* was at the height of his powers (Rowling). 9. And Jake had to admire her: her steady, *give-away-nothing* voice. (Lumley). 10. For the first time in her life she had found something to which she was willing to commit herself. Not a casual commitment, either. Not an *until-I-get-bored* commitment. She was willing to put her life on the line for this, for Jim and what he could become (Koontz). 11. Underhill was going to walk away, leaving him with a lot of *could-have-beens* and *might-have-beens* (King). 12. 'Rick?' Jonesy asked in a hushed voice. A *don't-wake-the-baby* voice (King).

Вправа 4. На інтернет-сайті "бушизми" наводяться приклади численних малапропізмів, що трапляються у виступах Дж. Буша. Спробуйте дати пояснення, які пароніми переплутано, що мав на увазі промовець, коли виголошував таке:

1. "I am mindful not only of preserving executive powers for myself, but for *predecessors* as well." – Washington, D.C., Jan. 29, 2001. 2. John Ashcroft is a open-minded, *inclusive* person." – NBC *Nightly News With Tom Brokaw*, Jan. 14, 2001. 3. "Natural gas is *hemispheric*. I like to call it *hemispheric* in nature because it is a product that we can find in our neighborhoods." – Austin, Texas, Dec. 20, 2000. 4. I want to reduce our own nuclear capacities to the level *commiserate* with keeping the peace." – Des Moines, Iowa, Oct. 23, 2000. 5. "I am a person who recognizes the *fallacy* of humans." – *Oprah*, Sept. 19, 2000. 6. "The point is, this is a way to help *inoculate* me about what has come and is coming." – in an interview with the *New York Times*, Sept. 2, 2000. 7. "I want you to know that farmers are not going to be *secondary* thoughts to a Bush administration. They will be in the forethought of our thinking." – Salinas, Calif., Aug. 10, 2000. 8. "You *subscribe* politics to it. I *subscribe* freedom to it." – In Palm Beach, Fla., April 6, 2000. 9. "I don't want to win? If that were the case why the heck am I on the bus 16 hours a day, shaking thousands of hands, giving hundreds of speeches, getting *pillared* in the press and cartoons and still staying on message to win?" – *Newsweek*, Feb. 28, 2000. 10. "It was just *inebriating* what Midland was all about then." – From a 1994 interview, as quoted in *First Son*, by Bill Minutaglio. 11.

“Ann and I will carry out this *equivocal* message to the world: Markets must be open.” – Washington, D.C., March 2, 2001. 12. “I *confirmed* to the prime minister that we appreciate our friendship.” After meeting with Prime Minister Jean Chretien of Canada, Feb. 5, 2001.13. “We are making *steadfast* progress.” – Washington, D.C., June 9, 2003. 14. “I am determined to keep the *process* on the road to peace.” – Washington, D.C., June 10, 2003. 15. “And so during these holiday seasons, we *thank* our blessings...” – Fort Belvoir, Va., Dec. 10, 2004. 16. “I understand there’s a suspicion that we – we’re too security-*conscience*.” – Washington D.C., April 14, 2005. 17. “I want to thank you for the *importance* that you’ve shown for education and literacy.” – Washington, D.C., April 13, 2005.18. “If the Iranians were to have a nuclear weapon they could *proliferate*.” – Washington D.C., March 21, 2006.

Вправа 5. Визначити значення виділених словосполучень. Дати українські відповідники до англійських соматизмів зі словом *hand*

1. But actually stealing was another thing. That was *biting the hand that feeds* you (Adams). 2. I’ll be back with you again in just a moment, and meanwhile I leave you *in the very capable hands* of Mr Reg Nullify (Adams). 3. It wasn’t merely that their *left hand didn’t always know what their right hand was doing*, so to speak; quite often their right hand had a pretty hazy notion as well (Adams). 4. Good riddance. I *wash my hands* of the whole affair (Adams). 5. The pot was passed from *hand to hand* around the far end of the table in a desultory fashion (Adams). 6. I am rarely happier than when spending an entire day programming my computer to perform automatically a task that it would otherwise take me a good ten seconds to do *by hand* (Adams). 7. Lucy became aware that he was still looking at her in a rather odd way, and she suddenly wished he’d concentrate on the problem *in hand* (Adams). 8. A good many bets had already been placed, and a lot of money would *change hands* when the truth was finally known – if, indeed, it ever was (Clarke). 9. Besides, it looks like you’re going to *have your hands full* with other business” (Asprin). 10. “Imps!” he chortled, *rubbing his hands* together gleefully. “What a stroke of luck!” (Asprin). 11. “Unless, of course, something goes wrong,” Tananda supplied. “In which case, we might *be able to lend a hand*” (Asprin). 12. If you were serious about helping-above and beyond the call of duty, that is – there is something you might be able to *give me a hand* on” (Asprin). 13. Observing her *at close hand* to be “a female of lewd aspect and lascivious comportment,” he at once surmised the true nature of her attentions to the gentleman (Crichton). 14. I watched the trailer leave again, this time with my mother and Gran sitting with the *field hands* (Grisham). 15. I walked *hand in hand* with my mother to the edge of the road (Grisham). 16. My father handed me an old flannel coat, a *hand-me-down* from Ricky, and I reluctantly put it on (Grisham). 17. “Don’t shoot,” I said, *hands in the air*. I’d seen enough movies to know precisely what to do (Grisham). 18. Charles Bogan, the firm’s senior partner and its *iron hand*, had insisted the money be wired from its source into a new account offshore (Grisham). 19. On the other side sat Raymond Sweeney, the Sheriff of Harrison County, and his *right-hand man*, Grimshaw, both of whom despised the FBI (Grisham). 20. In some of the cases, Drummond’s opponent was quite good, in others, rather pitiful. But Drummond always

seemed to have the upper hand (Grisham). 21. Surely, somewhere in the midst of all this giving some good would be done, and we had a hand in it (Grisham). 22. Stephano didn't need a lawyer to hold his hand, and, frankly, he was tired of paying \$ 450 an hour (Grisham). 23. He needed to confirm that Clifford was in fact dead, and had in fact died by his own hand (Grisham). 24. "Seems we suddenly have a fresh murder on our hands," he said, unfolding a copy of the morning paper (Grisham). 25. The dealer returned to the table and placed the suspicious money in front of Ray, who said, "Play it." Seconds later, the queen of hearts and the king of spades were staring at Ray, and he'd won his third hand in a row (Grisham).

Вправа 6. Визначити значення слова рука і соматичних фразеологізмів, утворених на основі його метафоричного (метонімічного) переосмислення. Знайти англійські відповідники.

а) 1. Україна потребує сильної руки демократичного спрямування. 2. Мешканці області в 2005 році за здану сільськогосподарську продукцію отримали на руки близько 900 мільйонів гривень. 3. "Хоча, якщо чесно, то я б хотіла працювати з фантазією, тобто більше модельєром, але спочатку, звичайно, доведеться набити руку у звичайних перукарнях". 4. Папіруси кілька років ходили "по руках", поки 1983 року знову не потрапили в поле зору вчених. 5. Незалежні експерти впевнені, що єдина можливість не загубити ідею цивілізованого збору та утилізації побутових відходів на Донбасі – це передати справу до приватних рук. 6. А щоб прийти до Президента не з порожніми руками, вчора вони нарешті парафували проект коаліційної угоди. 7. У зайвому шумі не зацікавлені люди, котрі задовго до офіційного оголошення про приватизацію галузі реалізують схеми, внаслідок яких де-факто і де-юре прибирають до рук економічно ефективні підприємства. 8. Коли майно виставили на біржу, туди прийшли дві фірми, які належать одному власнику, і за лічені хвилини вдарили по руках. 9. Ті структури, які придбали приміщення і швидко пропустили його через руки чотирьох-п'яти посередників, щоб не можна було кінців знайти, використовують його вже за іншим призначенням. 10. Спокійна і впевнена в собі Партія регіонів (якщо Президент розпустить ВР, дострокові вибори будуть на руку саме "синім" та комуністам). 11. Саме з його легкої руки книга тепер ятрить і мій спраглий мозок. 12. З "правою рукою" Юлії Тимошенко, народним депутатом Олександром Турчиновим ми спілкувалися позавчора. 13. Саме йому судилося потрапити під гарячу руку Леоніда Олександровича. 14. Хоча Леонід Олександрович відтоді не опускає рук і не втрачає оптимізму: "Продовжую вдосконалювати механізм". 15. Потім Селькірка на батьківщині буквально "носили на руках", він отримав нагороду від уряду. 16. Небажаючих не проситимуть довго і не тягтимуть за руку – часу обмаль. 17. Уряд пішов "порадитись", вийшов чиновник десятої руки і повідомив: треба звільнити "губернатора". 18. Проектів виявилось чомусь аж два – розданий на руки анонімний і розроблений раніше робочою групою. 19. Восени 1875 року Іван Франко став студентом філософського факультету Львівського університету. Саме в цей період, схоже, він офіційно просить Ольжиної руки. 20. Проблема

ринкової торгівлі має дві ланки. Перша – це торгівля з рук. 21. Був хрещений, золоті руки, усе міг робити. 22. Сон у руку – президент фестивалю, усім відомий Нікіта Михалков, на прес-конференцію не прийшов (УМ, 04.06.06).

б) 1. Коли ж вона його причарувала, він як сказився, геть оббивсь од рук. 2. Не дорікала, не випоминала, а тільки все їй падало із рук. 3. Які у нього займища і луки! Вся Україна полум'ям горить, він і на цьому теж нагріє руки. 4. Підмгло сіно. Поламався віз. Все просить рук. Усе кричить хазяїна. 5. Як хочеш, сину. Маєш розум теж. Але ж подумай, щастя йде у руки. 6. Якщо їм зараз в руки не дамося, то згодом звідси й вдаримо на них. 7. І приходять якісь безпардонні пронози. Потираючи руки, беруться за все. 8. Ти знов прийшла, моя печальна музо. Не бійся, я не покладаю рук. 9. Я в неї на очах, розтерзана, вмираю, – що ж їй робити, бідній? – лиш руки заломить. 10. Лиш блискавки напишуть від руки, як ти загинув, Дон Кіхоте, вдосвіта, шукаючи грукучі вітряки (Ліна Костенко).

Вправа 7. Перекладіть українською мовою. Чи є у виділених фразеологізмів семантичний та стилістичний відповідник?

1. It had taken him just five years to turn Tech-Electric, a failing electronics firm that he'd *bought for a song* in 1979, into a leading manufacturer of business and personal computer products (Clancy). 2. Don't make the error of thinking you can *wash your hands* of this now (Clancy). 3. I'd never forgive myself if we lost this battle *for want of a horseshoe nail* (Cody). 4. "A pity you *turned a deaf ear* to Daddy's lectures", said Boudicca. "It would have been in your best interests to have been more attentive (Cussler). 5. I'm usually known as a reserved type, and I've been *talking the hind leg off a donkey* (Cody). 6. "You see, mr. Shore, I have my troubles like everyone else". "Yes", said Brush, "but you have what they call *a silver lining*. I never saw a home with so many nice and good-looking girls in it (Wilder). 7. All right. Have it your own way and be a sucker. *It cuts no ice* with me (O'Neill). 8. That it was not even the fact that they had busted his pet accountant or that the Federal tax people were in on it and were obviously *loaded for bear* this time (King). 9. 'Just understand that busting Darnell and whatever bee *you've got in your bonnet* about that kid are two different things' (King). 10. I'm not going to spend a month going in and out *playing cat and mouse* with them (Binchy). 11. Eventually, Jack had flown back to Los Angeles with Thornberg Kinderling in custody – Thornberg Kinderling, just an inoffensive, bespectacled farm-insurance salesman from Centralia, wouldn't say *boo to a goose* (King).

Вправа 8. Виберіть фразові дієслова з поданих речень, дайте їх українські еквіваленти. Чи можна їх трансформувати в універб (просте дієслово)?

1. У відповідь на це більшість ісламських країн Іран, Пакистан та Індія *запропонували свою допомогу*, аби зберегти скульптури буддійського світу. 2. Норвезькі телевізійники, *провівши розслідування*, посилаються на два джерела отримання сенсаційних відомостей. 3. Своєю нещодавною пропозицією провести загально німецький референдум із питання розширення Гюнтер Ферхойген, комісар Європейської Комісії, відповідальний за розширення ЄС,

підняв правильне питання, та запропонував неправильну відповідь. 4. Європарламент може не ратифікувати цю угоду, яка передбачає реформування механізмів прийняття рішень в органах ЄС. 5. Розвинені демократії використовують силу глобалізації, щоб покарати нас економічно, здійснюють дискримінацію проти наших громадян та експорту. 6. У зустрічі, яка відбулася в Єрусалимі в неділю увечері, взяли участь керівник палестинської служби безпеки в секторі Газа Мохаммед Дахлан та ізраїльський міністр закордонних справ Шломо Бен-Амі. 7. У понеділок знову зазнав обстрілу єрусалимський район Гіло. 8. Серед міжнародних сил, котрі намагаються зробити свій внесок у відновлення мирного процесу, почала активно діяти комісія з розслідування причин палестинсько-ізраїльського конфлікту. 9. Учора вона зробила заяву про те, що задоволена результатами першого дня своєї роботи. 10. Члени комісії провели зустрічі з прем'єр-міністром Ізраїлю Ехудом Бараком та президентом Палестинської автономії Ясіром Арафатом. 11. Згідно з останніми повідомленнями, комісія, що прибула недавно в Каїр, провела переговори із президентом Єгипту Хосні Мубараком. 12. Разом з тим здійснюються радикальні зміни в політичному житті України. 13. Відповідна робота в цьому напрямку ведеться в Держкомінформі. 14. Однак у цьому контексті потребує опрацювання питання, які ЗМІ є такими, що містять у собі понад 50 % матеріалів зарубіжних ЗМІ. 15. Звідси можна зробити висновок, що реєстрації в Україні підлягають лише ті ЗМІ, що друкуються тільки на території України (3 газети "День").

Вправа 9. Виберіть фразові дієслова з поданих речень, дайте їх англійські еквіваленти. Чи можна їх трансформувати в універб (просте дієслово)?

1. У відповідь на це більшість ісламських країн Іран, Пакистан та Індія запропонували свою допомогу, аби зберегти скульптури буддійського світу. 2. Норвезькі телевізійники, провівши розслідування, посилаються на два джерела отримання сенсаційних відомостей. 3. Своєю нещодавною пропозицією провести загально німецький референдум із питання розширення Гюнтер Ферхойген, комісар Європейської Комісії, відповідальний за розширення ЄС, підняв правильне питання, та запропонував неправильну відповідь. 4. Європарламент може не ратифікувати цю угоду, яка передбачає реформування механізмів прийняття рішень в органах ЄС. 5. Розвинені демократії використовують силу глобалізації, щоб покарати нас економічно, здійснюють дискримінацію проти наших громадян та експорту. 6. У зустрічі, яка відбулася в Єрусалимі в неділю увечері, взяли участь керівник палестинської служби безпеки в секторі Газа Мохаммед Дахлан та ізраїльський міністр закордонних справ Шломо Бен-Амі. 7. У понеділок знову зазнав обстрілу єрусалимський район Гіло. 8. Серед міжнародних сил, котрі намагаються зробити свій внесок у відновлення мирного процесу, почала активно діяти комісія з розслідування причин палестинсько-ізраїльського конфлікту. 9. Учора вона зробила заяву про те, що задоволена результатами першого дня своєї роботи. 10. Члени комісії провели зустрічі з прем'єр-міністром Ізраїлю Ехудом Бараком та президентом Палестинської автономії Ясіром Арафатом. 11. Згідно з останніми

повідомленнями, комісія, що прибула недавно в Каїр, провела переговори із президентом Єгипту Хосні Мубараком. 12. Разом з тим здійснюються радикальні зміни в політичному житті України. 13. Відповідна робота в цьому напрямку ведеться в Держкомінформі. 14. Однак у цьому контексті потребує опрацювання питання, які ЗМІ є такими, що містять у собі понад 50 % матеріалів зарубіжних ЗМІ. 15. Звідси можна зробити висновок, що реєстрації в Україні підлягають лише ті ЗМІ, що друкуються тільки на території України (3 газети “День”).

Вправа 10. Доповніть стійкі порівняння української та англійської мов. Дайте варіанти, якщо вони є.

as old as... блідий як...
as wise as... старий, як...
as poor as... впертий, як..
as cross as... жвавий, як...
as merry as... ясно як ...
as like as... солодкий, як.
as sound as ... верткий, як
as stubborn as... гіркий, як ...
as fit as... хитрий як...
as cool as ... схожий, як...
as quick as... здоровий, як.
as quiet as... п'яний, як...
as silent as ... злий, як ...
as snug as... холодний, як
as long as ... м'який, як...
as plain as... круглий, як..
as swift as... мокрий, як...
as sill y as... гострий, як..
as blind as... глухий, як...
as green as... чорний як ...

Вправа 11. Користуючись фразеологічним словником, виберіть приклади синонімії фразеологізмів в англійській та українській мовах (по 5 синонімічних груп у кожній).

Вправа 12. Дайте українські еквіваленти виділених прислів'їв та приказок. Чи завжди вони повністю збігаються за значенням та стилістичними особливостями?

1. I can always find a place in my organization for a bright girl. You scratch my back and I'll scratch yours (Cody). 2. Unfortunately – as lie knew only too well, for he had said it often enough – it never rains but it pours. This treacherous Saturday was destined to give him a series of shocks, of varying degrees of severity (Priestley). 3. “I don't think any link between Slinger and a robbery twelve years ago can possibly interest us now.” – “A leopard doesn't change his spots that easily”, Jackson glanced

sideways at his wife (Cody). 4. In for a penny, in for a pound. If I'm going to jail for killing protected creatures and destroying historic property, I might as well do a thorough job of it (Cussler). 5. "True," the Chief of Staff agreed, "but it's good politics, and fairly Presidential. It's called letting sleeping dogs lie" (Clancy). 6. "Yeah," Harry said. "But the thing is, lie down with dogs, get up with fleas, you know what I mean?" (Crichton). 7. She gave her her wages and to her to pack her box and go. Good riddance to bad rubbish, that's what I said (Maugham). 8. "Come off it, Roy", I said. "I'm too old a bird to be caught with chaff. Spit it out" (Maugham). 9. Sleeping like a baby – so innocent-looking. You'd think butter wouldn't melt in his mouth (O'Neill). 10. Still, it all goes to show the truth of the old saying, doesn't it?" "What old saying?" said Roger, hypnotised by this flow. "Why, That still waters run deep. Joan must have been deep, I'm afraid" (Berkeley). 11. We don't know all the diseases, you see. It's no good barking up the wrong tree when the horse is out of the stable (Howard). 12. "God, I'll miss you". "I don't believe it. You're trying to flatter me. Out of sight out of mind. Anyway it'll do you good to have a rest from me" (Bates).

Вправа 13. Англійські фразеологізми із зоосемічним елементом можуть мати фразеологічний відповідник в українській мові. Знайдіть його, відзначте, що є спільного і відмінного у двох мовах. Чи співпадають фразеологізми у сфері вживання (чи мають вони стилеві відмінності?)

англійські:

as fussy as hen with one chick
the dog that trots finds a bone
you should not look into the gift horse's mouth
dog does not eat dog
crows do not pick crow's eyes
geese with geese and women with women
what can you get of the cat but her skin?
the sow likes bran better than roses
better an egg today than a hen tomorrow
a bird in the hand is worth two in the bush
a sparrow in hand is worth a pheasant that fly by
to buy a pig in a poke
with foxes we must play the fox
flies go to a lean horse
a wolf in a sheep's clothing
dogs bark, but the caravan goes on
the moon does not heed the barking of the dogs
as like as an apple to an oyster
old cow thinks she was never a calf
as scarce as hen's teeth

українські:

вовка ноги годують
вовк в овечій шкурі

ворон воронові ока не виклює
дарованому коню в зуби не дивляться
забув віл, коли телям був
як кіт наплакав
знайся кінь з конем, а віл з волом
з поганої вівці хоч вовни жмут
кому що, а курці просо
краще синиця в жмені, ніж журавель у небі
купити kota в мішку
між вовками по-вовчому вий
на похиле дерево і кози скачуть
пес бреше, дощ чеше, а вітер далі несе
носиться як курка з яйцем
схожий, як свиня на коня (тільки шерсть не така)

Вправа 14. Користуючись фразеологічним словником, знайдіть відповідники до таких англійських прислів'їв:

good riddance (to bad rubbish)
once bitten twice shy
speak of the devil, and he will appear
quick choice, long repentance
easy come and easy go
too many cooks spoil the broth
as well be hanged for a sheep as for a lamb
look before you leap
teach one's grandmother to suck eggs
every cook praises his own broth
і до таких українських:
не варта шкурка вичинки
бачили очі, що купували, їжте, хоч повилазьте
вовків боятися – в ліс не ходити
одна голова добре, а дві – краще
не вмер Данило, та болячка задавила
голодній кумі хліб на умі
брат братом, сват сватом, а гроші не рідня
прийшло махом, пішло прахом
поки сонце зійде, роса очі виїсть
і сам не гам, і другому не дам

Вправа 15. Які українські фразеологізми використано повністю, перерозкладено чи використано фрагментами? Як можна передати значення виділених структур, використавши відповідні (наведені в кінці вправи) англійські фразеологізми?

1. Американське та британське військове командування залучили цю найбільшу корпорацію як своєрідного “інформаційного спонсора” воєнних дій

на території Іраку. Але, як відомо, хто платить... 2. Втім, на ній одній світ клином не зійшовся. 3. А тому на зміну Ользі поїхав Андрій Цаплиєнко, як кажуть, “з-під ринви на дощ”, бо днями він повернувся з Колумбії. 4. Останню спробу якось вийти із глухого кута Кабмін зробив наприкінці 2001 р. 5. Власне, поділ шкури ще не вбитого ведмедя таки розпочався, і це дуже гарно висвітлено у соціал-демократичній пресі. 6. Таке враження, що та нещасна друга палата відіграє роль цапа-відбувайла. 7. А таких законів у нас хоч греблю гати. 8. Курку, яка несе золоті яйця, не критикують. Хіба що ти маєш свою власну курку. 9. Зі своїм з’їздом соціал-демократи носилися, як з писаною торбою. 10. Втім, це не завадило їй вийти сухою із води. 11. Удалих серіалів такого спрямування кіт наплакав, та й то над ними височіє недосяжний і неповторний Еверест, на ім’я “Твій Пік”. 12. Вочевидь, сімнадцятирічний “чаклун” вирішив убити двох зайців. (З журналу ПіК, газети “Україна молода”)

(he who pays the piper calls the tune; to be as fussy as a hen with one chick; to fall on one's feet; to kill the goose that lays golden eggs; blind alley; scapegoat; he/she is not the only pebble on the beach; to kill two birds with one stone, enough and to spare; from the frying pan into the fire; to eat the calf in the cow's belly, as scarce as hen's teeth).

Вправа. 16. Які українські фразеологізми використано повністю, перерозкладено чи використано фрагментами? Як можна передати значення виділених структур англійською мовою?

1. “Викриттю цих злочинів сприяла скоординована робота правоохоронних органів у Харківській області. І це становило серйозне випробування для міліції та СБУ, бо фактично було знайдено “голку у скіртці сіна”. 2. Непрохані оперативники – гірше татарів. 3. Але ж у дарованого коня карієсу не шукають, до того ж “кіношку” у будь-який момент можна зупинити добре перевіреним способом – фінансовим заморожуванням (ПіК, № 21, 2004). 4. Він, зокрема, володів колекцією мініатюр, левову частку якої складала саме медалі. (ПіК, № 19, 2004). 5. А справді, як було б чудово – ось таким кавалерійським на-скоком і розв’язати вікові суперечності (ПіК, № 16-17, 2004). 6. У минулому номері “України молоді” в матеріалі “Не спішили, але людей смішать досі” з неухважності автора була допущена помилка. 7. Не має рації той, хто вважає, що українцям від цих глобалістських ігор ні холодно, ні жарко. 8. Синиця в руках у вигляді цих стимулів, отриманих сьогодні і зараз, виявилась привабливішою за журавля в небі у вигляді непевних виборчих перспектив зразка 2011 року. 9. Навіщо було брати участь у поп-фестивалі рок-музикантам і так тішитися зі своєї перемоги за принципом “молодець серед овець...”. 10. Куди не поглянь – скрізь, як оті гриби після дощу, з’являються різноманітні університети, які навіть і акредитації можуть не мати, проте кож-ного року наполегливо випускають тисячі “кваліфікованих” працівників. 12. Катастрофічно та мальовничо сутеніло. Мобілки були – як “приший кобилі хвіст”. 13. Хата під церквою – як блудний син, що на колінах проповз усю прощу. 14. І раптом-як сніг на голову. “Михайль Семенко у Львові”!

Практичне заняття № 8

Етимологія

ПЛАН

1. Класифікація лексики.
2. Асимільоване запозичення.
3. Семантична асиміляція.
4. Виконання практичних завдань.

Література: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10

Практичні завдання

Вправа 1. Визначте походження виділених слів. Які відповідники є у них в українській мові?

1. After all, one's *ego* is all one really has (Behrman). 2. Would you mind passing me that *rucksack* that's on the bench beside you? (Sherwood). 3. "What do you want me to listen to? If it's home *karaoke*, I pass. The last thing on earth I want to hear is you singing "Bubba Shot the Jukebox Last Night" (King). 4. In fact, she seemed more like one of the businesswomen who'd be stopping to buy a *croissant* from him in a few hours (Clancy). 5. During the six month that followed, he made twenty-four *parachute* jumps (Higgins). 6. A black Mercedes stood in the courtyard, a *chauffeur* beside it (Higgins). 7. No *stimuli* worked upon them, no voices called them from without, no fragments of their own thoughts came suddenly from the minds of others (Fitzgerald). 8. There was *waltz* music from the gallery (Chandler). 9. It stopped raining later in the day and we had supper out on the *terrace* (Pollini). 10. I suspect there's a complex and fascinating *enigma* in his brain, but it's beyond reach (Foster). 11. It wasn't basketball, but a *hybrid* of rugby, wrestling, and basketball (Grisham). 12. History taught that you could reach a *modus vivendi* with almost anybody (Clancy).

Вправа 2. Визначити джерело, статус та ступінь асиміляції виділених запозичень. Порівняти з відповідними запозиченнями в англійській мові.

1. Мені ж хода моделей по *подіуму* навіяла і круїзний настрій, і спогади про той час, коли всі дерева були великими, а всі жінки – красивими і елегантними, *дефіле* красунь середземноморськими вуличками і тягучі морські вечори. 2. Одного разу він втілював міні-план *камікадзе* в життя: перед участю в "Євробаченні-2003" Олександр зняв *кліп* на пісню *Hasta la Vista* у себе на дачі. 3. Олександр пишається тим, що розмістить у ньому бібліотеку з книгами колекції своїх батьків. За його словами, вони проштамповані *факсимільними* родинними печатками. 4. А остаточно прихильність публіки лідер тріо здобув, "заджазивши" пісеньку крокодила Гени з мультфільму про Чебурашку. 5. Вікторія говорила, що планує відкрити цього року кілька *бутіків*, і ось у четвер офіційно відкрився для клієнтів *бутік*, де представлена лінія одягу й *аксесуарів* класу *прет-а-порте* *Victoria Gres by GRES*. 6. Коли цей номер "УМ" здавався до друку, результати *екзит-полів*, оголошені одразу по закінченні голосування,

зафіксували перемогу блоку Проді. 7. Біля кухні пораяється кілька молодиків, зодягнутих у чорний одяг у стилі *мілітарі*. 8. А кроманьйонці – це фактично сучасний вид *homo sapiens* (людина розумна). 9. Нові копії надходять щодня, і під час відвідування “УМ” офісу YakaBoo саме упорядковували новий стос ще запакованих “*дівідішок*” кожна з них має три порядкові номери (шафа, місце і ряд) плюс маркування на самому *компакті* та на коробці. 10. Не будемо переказувати перебіг *ток-шоу* – хто мав час, очі й вуха, усе й сам побачив і почув (УМ, .05.06.06). 11. “Спосіб голосування визначається не Конституцією, а регламентом, де можна застосувати процедуру *ad hoc*”, – пояснив Олександр Мороз. 12. Пропозицію відкрити *terra incognita* півдня – лимани й степи Одещини – я прийняла без роздумів. 13. Одна дівчинка навіть заплакала під час сеансу, бо подумала, що *хепіенду* не буде... 14. Але не можна грати за правилами й “*по поняттях*” одночасно... 15. Одразу після виборів почав активно розкручуватися (причому не тільки в *онлайн-середовищі*) *інтернет-проект* “Ідеальна країна” (УМ, День, БЦ, .06-07.06).

Вправа 3. Визначте, які з цих слів є інтернаціоналізмами, які в українській мові мають частковий відповідник і які є “фальшивими друзями перекладача”

1. test	15. model	29. coupe
2. object	16. expression	30. selection
3. decade	17. novel	31. routine
4. process	18. negative	32. presentation
5. address	19. license	33. concern
6. figure	20. order	34. anonymous
7. faculty	21. scholar	35. formalism
8. minister	22. complement	36. final
9. objective	23. Problem	37. control
10. collection	24. category	38. intelligence
11. notation	25. expertise	39. concrete
12. journal	26. Specialization	40. technique
13. pilot	27. regular	
14. data	28. academic	

Вправа 4. Дайте англійські відповідники, звертаючи увагу на спільне та відмінне у структурі та значенні еквівалентів запропонованих слів:

1. артикул	16. новела
2. методика	17. команда
3. агітація (передвиборча)	18. премія
4. амбулаторний	19. претендент
5. бюлетень	20. фракція
6. дисципліна	21. транслювати
7. атестат	22. транспарант
8. диспут	23. цензура

9. тренер	24. циркуль
10. психічний	25. директор
11. арештант	26. кришталь
12. делікатний	27. адвокат
13. спекуляція	28. прокурор
14. санітар	29. графік
15. акуратний	30. гриф

Вправа 5. Перекладіть українською, звертаючи особливу увагу на слова-інтернаціоналізми та псевдоінтернаціоналізми.

1. The morale of the troops was excellent. He'd expected that. They were elite troopers, and that sort invariably had a good attitude, especially since they trained almost every day, and soldiers loved to train almost as much as they loved to do the things they trained for. 2. In Ryan's case, it helped a whole lot that his wife was on the faculty at Johns Hopkins. 3. And so some fine scholars went into that field. More went into the pure sciences, because pure science was pure science and a hydrogen atom had no politics. 4. He was just one more anonymous face on a subway train filled with anonymous people. 5. The young academic looked as alarmed as Ryan felt. 6. The Israelis obtained nuclear material from the Americans over twenty years ago, plutonium from their Savannah River plant, and enriched uranium from a depot in Pennsylvania. 7. Why, you may take the most gallant sailor, the most intrepid airman or the most audacious soldier, put them at a table together – what do you get? 8. That meant it was some sort of delicate electronic device. 9. Five-month-old Jack probably didn't notice such things, and fortunately, he slept just fine—he was doing so right now, in fact, in the custody of his nanny, Margaret van der Beek, a young redhead and daughter of a Methodist minister in South Africa. 10. My Spanish is good enough to fool a Mexican national. 11. Naval intelligence reports that due to our successful actions during the past several weeks, as well as the actions of the rest of the Navy, the Chinese units in the area are running low on supplies and morale. 12. One of the many things he'd learned in prison was the proper methodology for obtaining an alternate identity. 13. Ryan knew only one of them, Mark Radner, a Russian scholar from Dartmouth who got called down for some special work—one of the people who liked working for CIA, but not full-time. 14. And then I would prefer to be the operations officer for the other side. In the east we have mountains to defend, and that is good, but we have only two rail lines for logistical support, and that is not so good. 15. He was also a distinguished observer and an amazingly accurate forecaster of events. 16. Shop owners were loading up in anticipation of their biggest Christmas in a decade (із творів Т. Кленсі – Т. Clancy).

Вправа 6. Перекласти українською мовою, звертаючи увагу на виділені слова. Які значення мають українські слова, що мають у своєму складі відповідні морфемі, запозичені з інших мов?

1. A little way farther down the concourse she came to what she was looking for: a bank of *pay phones*. 2. A gray corridor leads past a blank door and a *bulletin* board

with very little on it to two sets of metal stairs 3. A rank of filing cabinets stands against the wall to our right, beside them a beat-up wooden table on which sit neat stacks of papers in folders and a *transistor* radio (King). 4. It was time to leave. First he made a *notation* on the Xerox count sheet. 5. “Please permit me my methods. You hired me for my *expertise*. You should not be surprised when I demonstrate it.” 6. “What’s the problem?” an anonymous voice asked. 7. There were quite a few for whom such talk was an interesting intellectual exercise, unprofessional *speculation*, really, gotten consciously or subconsciously from reading spy fiction. 8. “Hi! Recognize me?” The question was delivered with a warm and *sympathetic* smile. 9. As sophisticated as his agency was, the actual work of *espionage* was often as tedious as assembling a child’s birthday toys. 10. He had the right height and looks. So did Ding. With his size, glossy black hair, and complexion, Chavez at a distance could almost blend in here. 11. The Monk had seen paintings like this before, but only in pictures or on the TV, never in real life. They were usually to be found in caves where they were protected from the elements, otherwise they would not have survived (Clancy). 12. Of course the strongest and hardest took on the heaviest labor, and job assignment was clearly based on physique, age, and the like (Chalker).

Вправа 7. Чи є інтернаціоналізмами виділені слова? Знайти український відповідник, доречний у контексті приведеного речення.

а) 1. 1903 року П’єр Кюрі та Марія Склодовська-Кюрі отримали Нобелівську премію з фізики за винайдення радіоактивності. 2. Це привід для серйозного наукового диспуту, в якому, як і належить, повинні брати участь доповідачі, рецензенти та опоненти. 3. Сьогодні Громадський комітет вимагає здійснити попередню експертизу запропонованих на 27 вересня заходів, з точки зору як загальної ідеології, так і конкретно змісту. 4. Міністерство екологічної безпеки України провело другу державну екологічну експертизу Ташлицької ГАЕС. 5. Тренери налаштовували команду на наступний поєдинок, хоча відразу викинути з голови велику поразку було важко. 6. Що буде з цими сувенірами за кілька років? Займуть вони почесне місце у приватних колекціях, ставши бажаними раритетами... 7. Я – з учительської родини. Мама вчила молодші класи, батько був директором школи-інтернату в Берегові. 8. Власне, університети – це заклади, відкриті для вступу всіх, хто має атестат про шкільну освіту, без вступних екзаменів, із порівняно низьким коштом навчання (приблизно 300 євро за рік). 9. Питання, пов’язані з технологіями, майже завжди йшли під грифом ДСК (для службового користування). 10. Потім з’ясувалося, що гроші перераховані, але бюлетені так ніхто й не видав”, – розповідає “УМ” член виборчкому Придніпровського району Черкас. 11. Літом тема освіти найбільш актуальна, адже на цю пору року припадають і випуски з навчальних закладів, і вступ до них. 12. У Криму багато школярів навчається за російськими підручниками, у яких період Київської Русі потрактовано як російський.

б) 1. Двері швидко відкрив господар – доволі молодий симпатичний чоловік. 2. У ній присутні все ті ж вибухові гітари, патетичні приспиви, запаморочливі аранжування і, що найголовніше, готичний спів фронтмена Лаурі.

3. Наша *фракція* займає конструктивну позицію. Голосуємо, працюємо. 4. У знищенні цього явища мають бути зацікавлені як слідчий, так *прокурор* і суддя. 5. Кожен четвер дискотеки пропонують безкоштовний вхід для студентів, а в інші дні вечір, не закінчений за бокалом аперитиву в *симпатичному* кафе з компанією друзів – рідкість. 6. Сцену продовжив невеликий подіум, по якому кружляли троє маленьких дівчаток, музики, а під стіною на столиках горіли невеликі лампи з *акуратними* абажурами. 7. І про нас згадають тільки тоді, коли потрібні будуть наші голоси, коли потрібно буде знову одягати гумові чоботи та йти по селах *агітувати*... 8. Нібито проведена превентивна кампанія дозволила перекупити... перепрошую, *переагітувати* на свій бік нестійких товаришів. 9. Команда Юргена Клінсмана впевнено довела свою перевагу над іншим *претендентом* на перше місце в групі – збіркою Еквадору. 10. Наші маститі вчені самі собі дають звання, самі себе обирають *академіками*. 11. Я прийшов тільки на останнє засідання, а так справу вів мій *адвокат*, який мав усі повноваження. 12. Новела з дуже простою і лаконічною історією (УМ, День, БЦ, травень – липень 2006).

Практичне заняття № 9.

Сленг

ПЛАН

1. Сленг як об'єкт лінгвокультурологічних досліджень.
2. Процеси семантичної деривації в українському та англійському сленгу
3. Семантичні особливості перекладу сленгу
4. Виконання практичних завдань.

Література: 1, 2, 3, 5, 8, 10, 14

Практичні завдання

Вправа 1. *За допомогою етимологічних словників британського сленгу та Інтернет-ресурсів з'ясуйте етимологію наведених нижче англійських сленгізмів.*

Noogay Henry 'молодик з вищих верств суспільства, який вирізняється франтівством, зухвалими манерами, але при цьому є обмеженим', King-Kong 'людина надзвичайної сили або фізичних властивостей', jumbo 'огрядна, зазвичай нековирна людина', friend of Dorothy 'гомосексуаліст', plain Jane 'неприваблива жінка', Fanny Adams 'консервоване м'ясо або печеня', Mickey Finn / Mickey Flynn / Mickey / Michael 'наркотик, особливо такий, який вживається після алкоголю задля посилення ефекту'.

Вправа 2. *З'ясуйте значення наведених нижче лексем за допомогою лінгвістичної здогадки (і рими). В дужках подано таксономічні визначення до потрібних значень.*

Uncle Ned (частина тіла), north and south (частина тіла), plate of meet (кінцівки), five-to two (назва особи за національною належністю), skin and blister (назва особи за родинними зв'язками), trouble and strife (назва особи за родинними зв'язками), dog and bone (назва приладу, що передає сигнал), Rosy Lee (назва напою), Tom Thumb (назва алкогольного напою), dicky dirt (назва предмету одягу), tomfoolery (назва аксесуарів, Oxford scholar (назва грошової одиниці), жоаппа / жоапа / johana (назва музичного інструменту), rabbit and pork (назва акту мовлення, обміну повідомленнями).

Вправа 3. *Перекладіть наступні репліки з анімаційних стрічок, залучаючи в якості відповідників стандартні лексичні одиниці:*

а) – Before I kick your butt, let me ask you, why do you even want to become the alpha lion?

б) – I like 'em big. I like 'em chunky. I like 'em big. I like 'em plumpy. I like 'em round. With something, something. They like my sound. They think I'm funky.

в) His magnificent antlers, a testament to his great prowess ...his strength, his masculinity, his awesomeness! his super-incredible coolness! his amazing, kick-butt-osity!

- г) – We should hang out. – Agreed.
 д) – Hey, tough guy. Did you hear?
 е) – I probably sucked more today than anyone in the history of Kung Fu.
 є) – He’s really quite a chatterbox. Talk, you boneheaded dolt.
 ж) – Say there’s a woman that digs you, right, but you don’t really like her that way. How do you let her down real easy so her feelings aren’t hurt.
 з) – When is the last time you cared about something except yourself, hot rod?

Вправа 4. Переклад наступних реплік анімаційних стрічок містить перекладацькі помилки (використання національно-специфічних відповідників). Прочитайте залучення таких відповідників, запропонуйте свій варіант. Чи погоджуєтесь ви з помилковістю використання такого роду відповідників, обґрунтуйте свою відповідь?

вихідний текст	текст перекладу
– Oh, that's my boy, he got some gumption there.	– О, це мій син, парубок моторний
– Where are you? – Shoot! You're in Radiator Springs.	– Де це ти? – Тю! У радіаторному раю
– Guido, look, it's-a like it was paved by angels. – Boy. I tell you what. I bet even the roads on the moon ain't this smooth.	Гладенька немов попа у бамбіно – Заждіть. – я скажу. В самому Києві нема таких доріг!
– You know. I knew this girl Doreen. Good-lookin' girl. Looked just like a Jaguar, only she was a truck! you know, I used to crash into her just so I could spoke to her.	– Якось я знав таку Ганю. Гарна була. Ну, як Лескус, тільки з кузовом. Врізатись в неї приходилось, щоб хоч слово сказала, зараза.
– ..this hunk of junk dies.	– щоб ці ночви літали
– Hey, look at me! I'm flyin', by golly! I'm happier than a tornado in a trailer park!	– Ой, дивіться, я летю. Я щасливий, як Юрій Гагарін

Вправа 5. Переклад наступних реплік анімаційних стрічок містить перекладацькі помилки (залучено більш сильний за емоційним впливом український відповідник). Доведіть чи спростуйте виправданість залучення таких відповідників. Обґрунтуйте свою відповідь.

вихідний текст	текст перекладу
– We are gonna miss you little fuzz buckets. You guys had been a great crowd.	– Кудлаті пеньки, ми будемо за вами скучати. Ви всі крутяки
– Thanks buddy. You and your little happy friends can stay out of our hair.	– Дякую друже. А ти зі своїми хіпуватими друзками відколупайся

So just get out of back to wherever you came from.	– Тож линяйте туди, звідки прийшли.
– Hey, you are a good looking group. You like to run?	– Гей, ви така шикарна тусня. Любите бігати?
– Yeah fine, run away Marty! Run away.	– Давай, тікай. Марті, змивайся!
– He was so deadly in fact, that his enemies will go blind,.....from over exposure to pure awesomeness.	– Він був такий вправний, що вороги просто аж сліпли від сяйва його чистої кльовості
– So like Oogway was just a crazy old turtle after all.	– Це начне Угвей був старий намаханий черепах!
– Say there’s a woman that digs you, right, but you don't really like her that way. How do you let her down real easy so her feelings aren't hurt.	– Ще одне питання: скажімо, жінка в тебе втюхалась, та вона тобі не подобається. Як її делікатно відшити, щоб і не образити, і самому не згоріти на вогні.
– Man, that was annoying! – Oh, you little...	– Мужик, ти дістав! - Ах ти ж хівря!
– You’re a mean, green, fightin’ machine. Together we'll scare the spit out of anybody that crosses us.	– Ти мужній зелений бойовик. Удвох ми залякаємо всіх, хто криво гляне.

Вправа 6. Переклад наступних реплік анімаційних стрічок містить перекладацькі помилки (знівельовано емоційно-експресивне навантаження сленгізму – його замінено стандартним відповідником). Доведіть чи спростуйте наявність негативного впливу на якість тексту перекладу. Обґрунтуйте свою відповідь. Запропонуйте свій варіант.

вихідний текст	текст перекладу
– Pretty lousy friend I guess.	– Поганий я друг
– Look at you, you look skinny.	– Та ти що, ти такий худий!
– Are you nuts?	– Ти здурів?
– I don’t know. Not and really happy. – That was rhetorical, moron.	– Не знаю, може дуже щасливий. – Це було риторичне запитання.
– Do I really have to wear a bow? I look like a jessie	– А цей бант обов’язковий? Я схожий на дівча!
– Hey, chica. You take care of that body for Rico, huh?	– Красуня, краля, моє тіло жадає пестошів.
– Officer, talk to me, babe. How long is this gonna take? – Where’s your lawyer? – I don't know. Tahiti maybe. He's got a timeshare there.	– Командир, слухай, як довго це триватиме? – Де твій адвокат? – Не знаю. На Таїті, мабуть. У нього там дача.
– Hey, buddy. You’re one gutsy racer. You got more talent in one lug nut than a	– Гей, малий, а ти сміливий гонщик. У тебе в одній гайці таланту більше, ніж

lot of cars has got in their whole body.	у інших машин у всьому корпусі
– And finally, the hairless blob dragged him off... into her chariot of horror!	– І зрештою та товстуха з рудим хутром запхала його в свою пекельну живодерню

Вправа 7. В наступних прикладах при перекладі використано один з можливих синонімів. Доведіть чи спростуйте доцільність використання саме такого варіанту. Обґрунтуйте свою відповідь.

– Oops. I hate to be a party rooper Zuba - Не люблю бути кайфоломщиком*,
Зубо

*кайфолом / кайфоломщик ‘людина, яка псує іншим гарний настрій, аважає отримувати задоволення, насолоджуватись чимось’

синоніми: западліст, лажук

– That’s a bomber man. – Це лажа*, брате.

*лажа / лажос щось погано зроблене,

синоніми: палево, шняга, попса, туфта, фуфло, фігня, фуфел, порно-графія

– We need dynamite, do you have any dynamite? – Oh, snap, I just used my last... – Тут треба динаміт. Є динаміт? – От лажа*. Останню шашку використав вранці.

*лажа / лажос ‘проблема, прикрість, неприємна ситуація’

синоніми: гембель, хобот / хоботи, холера / холера, фігня, трабл, попандос, підстава, труба, кранти, голий Вася, абзац, амба, амбець, торба / торбинка, клямка, коньки, вішалка, гаплик, вахмурки, вила, гайка, глеваха, глина, ласти, аут, дрова, непруха, облом / Облом Іванович, западло / западляна, засада, палево, попадалово, припар / припара

– Okay. Good. Who else is in? – Супер*!

*супер ‘щось відмінне, високої якості, яке викликає захоплення’

синоніми: кайф, кайфелик, замолодь, ляля, клас, бомба, жир / жирос, тяга, ульот, умат

– Heu, fatso, shove off. You’re snapping my spine here. – Сунься, жиртрест*, бо хребет мені розчавиш

* жиртрест ‘товста людина’

синоніми: бройлер, центнер щастя, батон, бочка, бубир, жирдяй, жирпоп, кабан, колобок, худік, сальцесон, бомба

– You’re going the wrong way, you big dafite! – Ти пішов не в той бік, дурбецело*!

*дурбецил / дурбелік ‘дурень, дебіл’

синоніми: тормоз на ручнику, чукча, чіп, дрізд, красава / красавела / красапета, відстрілок, Вася приморожений / Вася пітерський / Вася сватівський / вася, муфлон, дауніто, чучмек, баняк, бізон, валя-нок, василій, гальмо, шица, гоблін, дауніто, дебілко / дебілоїд / дебілюк, дерево, дуб, каліч, лось, лох / лошара / лошарік / лошмен / лошпед / лушпах, мутант, товстолобик, тупак / тупар, чучмек, шлепер, стопир, дев’ятиметровий ствол, толя з планшетом, штимп, лабуда,

кончелига / кончемир / кончинник, клавесин, кірзак, даун, гумовець, гриць, гальмо, гальоник, довбень / довбло / довбак / дода, демон, жлоб / жлободром, йо, імбецил, валянок, ванька, буратіно, альоша, броньовик, лось, припарок

– The chicks love that romantic crap! – Дівки* люблять романтичну лажу**

*Дівка ‘жінка, дівчина’,

Синоніми: баришня, манюся, мавпа, баба, василіса, шикса, шмара, коза, м’ясо, чувіха / чува

**лажа / лажос несхвальн. ‘брехня, вигадка’,

Синоніми: тюлька, туфта, заліпуха, мура / мурня, буза, качка, прогін, шмарки, баланда, пурга, мультка, фуффло, лапша, гон, страсті-мордасті, казки дідуса Панаса, цацки-пецки, казки Віденського лісу

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Лексикологія як наука про словниковий склад мови.
2. Основні поняття та терміни, якими оперує лексикологія.
3. Предмет та завдання порівняльної лексикології.
4. Розділи лексикології.
5. Способи номінації і мотивованість лексичних одиниць.
6. Словниковий склад як система лексичних одиниць.
7. Слово як основна одиниця лексичної системи мови.
8. Зовнішня структура слова.
9. Внутрішня структура слова.
10. Еквівалент слова.
11. Природа значення слова.
12. Джерела мовної семантики.
13. Принципи сучасної семантики.
14. Мовна семантика.
15. Фонетичний склад і значення слова.
16. Значення і поняття.
17. Значення і референт.
18. Референтний підхід до значення слова.
19. Функціональний підхід до значення.
20. Атомізація значення.
21. Стосунки тотожності значення.
22. Типи значень.
23. Граматичне значення.
24. Лексичне значення.
25. Денотативне і конотативне значення.
26. Стилiстичний компонент значення.
27. Емоційний компонент значення.
28. Поєднання стилістичного компонента та емоційно
46. Втрата значення.
47. Полісемія слова.
48. Семантична неоднозначність і її типи.
49. Причини, типи і функції семантичних змін.
50. Діахронний підхід до багатозначності.
51. Синхронний стан багатозначності.
52. Типи лексичних значень багатозначного слова.
53. Лексичний контекст.
54. Граматичний контекст.
55. Місце омонімії в системі мови.
56. Історична омонімія.
57. Джерела омонімії в англійській та українській мовах.
58. Класифікація омонімів.
59. Омoнімія і власні назви.

60. Лексико-семантична класифікація словникового складу.
61. Гіперо-гіпонімічні ряди.
62. Синонімія. Критерії синонімії.
63. Види синонімів.
64. Антонімія.
65. Види антонімів.
66. Функції та одиниці словотвору.
67. Моделі опису.
68. Комплексні одиниці системи словотвору:
69. Продуктивність словотвірних моделей.
70. Активність словотвірних моделей.
71. Словоскладання.
72. Сутність складного слова, його ознаки.
73. Компоненти складних слів та стосунки між ними.
74. Класифікація складних слів.
75. Творення складних слів.
76. Другорядні типи словотвору.
77. Скорочення.
78. Чергування наголосу.
79. Зворотний словотвір.
80. Звукова імітація.
81. Фонетичне і морфологічне варіювання слова.
82. Редуплікація.
83. Вживаність словотвірних моделей.
84. Словотвірне значення.
85. Семантичний зв'язок словотвору з іншими підсистемами мови.
86. Оказіоналізми.
87. Функціональні стилі.
88. Функціональна диференціація лексики англійської мови.
89. Афіксальний словотвір.
90. Види афіксів.
91. Походження афіксів.
92. Комбінуюча здатність основ і афіксів.
93. Ознаки, притаманні конверсії у сучасних українській та англійській мовах.
94. Продуктивність конверсії.
95. Зв'язок конверсії з іншими типами словотвору.
96. Реконверсія.
97. Субстантивація прикметників.
98. Конвертивне прилягання.
99. Семантичні стосунки при конверсії.
100. Головні критерії семантичної деривації.
101. Діахронний підхід до конверсії.
102. Конверсія і транспозиція як різновиди словотвору.
103. Функціональна диференціація лексики української мови.

104. Неологізми.
105. Архаїзми та історичні дублети.
106. Етимологічні дублети.
107. Лексичні інтернаціоналізми.
108. Діалекти і сленг.
109. Шкільний сленг.
110. Сленг журналістів і газетярів.
111. Парламентський і політичний жаргон.
112. Солдатський жаргон
113. Кокні.
114. Табу і евфемізми.
115. Внесок окремих осіб до лексичної скарбниці мови.
116. Визначення терміна і термінології.
117. Вимоги до терміна.
118. Розмовний варіант наукової мови.
119. Утворення псевдотермінів.
120. Слова-гібриди.
121. Епонімія.
122. Місномація.
123. Детермінологізація.
124. Фразеологія як мовна дисципліна.
125. Вільні словосполучення і фразеологізми.
126. Лексична валентність.
127. Структура стійких словосполучень.
128. Методи дослідження фразеології.
129. Метод семантичної ідентифікації.
130. Значення фразеологізмів.
131. Класифікація фразеологічних одиниць.
132. Сисемність фразеології.
133. Синонімія фразеологічних одиниць.
134. Фразеологізми-антоніми.
135. Полісемія фразеологічних одиниць.
136. Стилістична характеристика стійких сполучень.
137. Джерела походження фразеологізмів та їх еквівалентність..
138. Етимологія слів англійської мови. Власномовна лексика.
139. Залишки кельтських мов в англійській
140. Історичне підґрунтя виникнення лексичних запозичень в англійській мові.
141. Природа та особливості іншомовних запозичень в англійській мові.
142. Елементи ранньолатинської мови.
143. Запозичення із скандинавських мов.
144. Запозичення із романських мов.
145. Четвертий шар латинських запозичень.
146. Елементи грецької мови.
147. Запозичення з інших германських мов.

148. Лексичні запозичення з часів раннього Відродження.
149. Запозичення із слов'янських мов.
150. Лексика української мов з погляду походження.
151. Українсько-англійські лексичні відповідності.
152. Асиміляція запозичень. Фонетична адаптація.
153. Граматична асиміляція.
154. Лексична асиміляція.
155. Вплив запозичень на обсяг словника і семантичну структуру.

ВПРАВИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Вправа 1. Проаналізуйте виділені слова – структуру, значення, мотивацію, стилістичні характеристики, походження, належність до тієї чи іншої термінологічної системи. Дайте українські відповідники до виділених слів.

1. “That there’s a **software glitch** of some kind. A **glitch** like we’ve never seen before.” “A glitch!” Herbert **roared**. “In twenty million dollars’ worth of computer **widgetry** that you designed?” (Niven). 2. **Normally** a fast **reader**, he **took his time** on this document (Clancy). 3. “He was one of my **thesis readers**. I’m an **ethologist**. I study large **mammals** in African **grassland ecosystems**. East Africa. **Carnivores**, in particular” (Crichton). 4. “I can **tell** from your voice, Dave, that you’re **badly** upset. Why don’t you **take a stress pill** and **get some rest**?” (Clarke). 5. It looked as if someone had taken a **sacksful** of rice, dyed it black, and **poured** it on the **face** of Jupiter (Clarke). 6. Richard **froze**. It was a moment or two before he could **find where he had put his voice** (Adams). 7. She sighed and **fished** about in a small **drawer**. ‘Here,’ she said, ‘if it’s going to save your life,’ and **handed** him a couple of keys on a **ring** (Adams). 8. Slender and spry in appearance, he presented a rather narrow figure in his usual **careless wool jacket**, **soft-collared** knit shirt and wrinkled **khaki pants** (Rice). 9. She **cut** across the ditch, **hurriedly**, and climbed up into the high grass on the other side, and passed into the dense **bank** of trees, into the soft **relentless chorus** of the **tree frogs** (Rice). 10. He was wearing **headphones**, listening to music or pretending to, in order **discourage** conversation, and he **gave her a cool smile calculated** to do the same (Koontz).

Вправа 2. Проаналізуйте виділені слова – структуру, значення, мотивацію, стилістичні характеристики, походження, належність до тієї чи іншої термінологічної системи. Дайте українські відповідники до виділених слів.

1. Seven hours or so later, a **late-model Ford** rolled down my **driveway** and stopped **nose to nose** with my **Chevy** (King). 2. When it got bad, he was afraid to lie down, although he was **ordinarily a perfect bear for sleep**. (Yang). 3. While details of those encounters were never made public, it was no secret that they fought **like cats and dogs** whenever their **paths crossed**. (Asprin). 4. Realizing how **upset** the company was over the idea of **stand-ins**, he had decided **to hold back** this particular piece of bad news until later, but now **the cat was out of the bag** (Asprin). 5. We sat in the quiet **air-conditioned hush** of my office. (Hamilton). 6. The **murderers** came up the stairs **in their stocking feet** (King). 7. At **DigiCom, VIE** (Virtual Information Environment) was one of Garvin’s **pet** projects; he **had thrown a lot of money** at it; he had had Don Cherry’s **programmers working on it around the dock** for two years. (Crichton). 8. “And black people have rhythm,” Fernandez said. “Asians are **workaholics**. And Hispanics don’t confront...” (Crichton). 9. Sanders didn’t **count**. He was just a technical **guy, a cog in the corporate wheels**. His job was to get along with his new boss, and he had failed to do that. Whatever he did now was just **whining**. (Crichton). 10. We have a **press conference scheduled** for Friday noon. I want this issue dead and buried by then (Crichton).

Вправа 3. Проаналізуйте виділені слова – структуру, значення, мотивацію, стилістичні характеристики, походження, належність до тієї чи іншої термінологічної системи. Дайте українські відповідники до виділених слів та словосполучень.

1. People are mine. I like and in many ways admire them. They're the salt of the earth (Anderson). 2. Her eyes pleaded while she stumbled through the story (Anderson). 3. Kelly fixed eggs and bacon on the galley stove, and Pam wolfed it down so speedily that he fixed seconds despite her protests (Clancy). 4. Richard Levine wore sun-faded field khakis, and an Australian slouch hat pushed low over his head (Crichton). 5. Sometimes they became magmen, or con artists. But in general these educated men were petty criminals of a pathetic sort, more deserving of public pity than condemnation. 6. They were interested in making great beer and having a good time, and Richie sort of wished he could get a bike and let it all hang out like them, but a long Saturday afternoon and evening at the Sand Bar proved that the line between a high old time and utter abandon was too fine for him (King). 7. Obviously, the people on the fourth floor were considered enemies of the state, for there was also an army car down there, with what appeared to be high brass directing the operation (Koontz). 8. Evidently, even in her desolation, she continued to harbor a small but stubborn hope that was camouflaged in the grayness where she could not see it (Koontz). 9. Anderson's dream recurred with all the eerie power of déjà vu (King). 10. He had agreed with Anderson that the cataract was shrinking. but hadn't mentioned any glow, green or otherwise. Maybe he saw it and decided to unsee it (King). 11. It made an illegal U-turn and swung over to the curb to pick them up (King). 12. "And your son is also extraordinary?" Jack smiled, a big wide PR smile. "We like to think so, I suppose. He's quite self-reliant for a five-year-old" (King). 13. Beyond them, in the street, was a red van, maybe the brightest red van Steve had ever seen in his life. The paintjob wasn't what attracted his eye, however. What did was the shiny chrome doodad on the van's roof. It looked like some sort of futuristic radar dish (King). 14. He had extracted a promise from her that she'd wear a kerchief or a baseball cap over the dye-job, but promises were made to be broken (King). 15 Her left foot tingled with pins and needles (King). 16. Standing close to her find, she forgot about Peter and only stared wonderingly at it (King). 17. Mick thumbed his chest. "But that don't mean that you and I are out in the cold and lonely. It only means we have to think faster, with our eyes peeled and our ears open...(Koontz). 18. ...he hears the two cowboys arrive. There's no mistaking their entrance for anything else. With the arrogance and the blood hunger of Gestapos, they slam through the swinging door, their boot heels clapping hard against the tile floor (Koontz). 19. He opened his eyes and looked around the motel room, and he was not surprised to discover that his vision was nearly as good in the dark as it had ever been in full daylight (Koontz). 20. As the door slowly closed, she had a long glimpse of Houston, bare-headed, shiny-faced, and sweaty- drunk, with one booted foot propped on the table, beside a cut-glass decanter (Koontz). 21. The underground stations were all closed, with angry sand-hog pickets shouting foul abuse at passers-by (Koontz).

Вправа 4. Проаналізуйте виділені слова – структуру, значення, мотивацію, стилістичні характеристики, походження, належність до тієї чи іншої термінологічної системи. Дайте англійські відповідники до виділених слів.

1. На думку експертів, **наказовий** шлях, обраний державою для **об'європеювання** вітчизняних стандартів зв'язку, може мати найсумніші наслідки. 2. З іншого боку, згаданий вище Борис Безпалый стверджує, що подібні заяви є **психічною атакою** на українських споживачів і законодавців. 3. Мовляв, у конкурентній боротьбі "**стільниковики**" знизять ціни, почнуть орієнтуватися на споживача. 4. Але є люди, котрі не бажають змиритися з катастрофічним **опопсінням** музичної сцени. 5. До кінця поточного року 5 млн осіб ходитимуть з **мобілками** у кишенях. 6. Взагалі, окремої заяви МЗС про непохитність нашого курсу на європейську і **євроатлантичну** інтеграцію взагалі не знадобилося. Бо як у ЄС, так і в НАТО самим **непереливки**. 7. На виклик до хворого кожного разу з'являється новий **терапевт**, який раніше тебе й у **вічі не бачив**. Пацієнт для нього – **кіт у мішку**, як і він для пацієнта. 8. Хоч наші Сезони Моді декларовані як **претапортешні**, все ж таки багацько там було того, що наші не дуже грамотні критики називали "**від кутюр**". 9. Щось **не складається у Данському королівстві**. Гірко, браття, гірко, працюють наші дизайнери сумлінно, а результат чомусь сталий – українська мода як певний конгломерат ідей та **нацвідмінностей** відсутня. 10. **Адвокати** у справі катастрофи Су-21 поставили перед експертами низку додаткових запитань щодо **льотно-технічної** та **льотно-службової експертизи** (з журналу "ПіК" та газети "УМ").

Вправа 5. Дати комплексний лексикологічний аналіз виділених слів (визначити тип словотвору, семантичні характеристики слова, походження, ступінь асиміляції, якщо це запозичення, стилістичні особливості вживання слів). Провести аналогію з їх англійськими відповідниками.

1. Викладачеві не можна бути м'яким – "Ви мені допоможете, а я вам **автомат** поставлю". Так, для студентів це **класно**, але, щоб дати хороші знання, треба бути більш жорстким. 2. Мультики – це забавки, необхідні дитині, як повітря, той **вертеп**, який раніше був на ярмарках. 3. Талібан чорного континенту – Африці загрожують сомалійські **ісламісти**. 4. На асфальтованій лісовій дорозі рідко з'являються **авто**. 5. **Лівочентристський гарнір** подаватимуть під гострим патріотичним соусом. 6. На моє глибоке переконання, надто багато розмов довкола неї можна розцінювати як симптом комплексу національної **меншовартості**. 7. Епідемію народних обранців, що ратують за надання російській мові статусу регіональної, інакше, як лінгвістичним **склерозом**, назвати не можна. 8. У Києві ж до натхнення, як до **неба рачки**... 9. Спосіб голосування визначається не Конституцією, а регламентом, де можна застосувати процедуру **ad hoc**. 10. Цікаво, що обидва **голеадори** німецької збірної мають польське походження. 11. Знаєте, в житті актора завжди є дуже тонка межа між власним еґо й **банальною тупістю**. 12. А найгіршим покаранням, либонь, стало те, що про це **нікомусяньки** не можна розказати... 13.

Адже йдеться про спритних “крутеликів”, які взялися зводити свої крамниці, пивниці, офіси тощо в паркових зонах. 14. **Фільм-катастрофа** обіцяє стати однією з найкасовіших прем’єр 2006 року. 15. Студентам та викладачам, які часто сприймають один одного як таких, що стоять “по різні боки барикади” потрібно навчитися дослухатися до протилежної думки. 16. Довести халатність лікарів дуже важко – потрібні **нескінченні експертизи**. 17. У режимі “он-лайн” він дві години відповідав на запитання читачів Бі-Бі-Сі (британська медіа-корпорація). 18. Час доведе, чи зможе розкусити губернатор місцевий **міліцейський горішок...** (міцний горішок) (УМ, БЦ, День, 05.07.06).

Вправа 6. Прочитайте уважно жартівливе есе про англійську мову. З точки зору лексикології всі недоречності, перелічені у ньому, можна легко пояснити. Які явища лежать в основі семантики та творення вказаних одиниць, які нібито суперечать здоровому глузду?

Let’s face it – English is a crazy language. There is no egg in eggplant nor ham in hamburger; neither apple nor pine in pineapple. English muffins weren’t invented in England or French fries in France. Sweet-meats are candies while sweetbreads, which aren’t sweet, are meat. We take English for granted. But if we explore its paradoxes, we find that quicksand can work slowly, boxing rings are square and a guinea pig is neither from Guinea nor is it a pig.

Doesn’t it seem crazy that you can make amends but not one amend, that you comb through annals of history but not a single annal? If you have a bunch of odds and ends and get rid of all but one of them, what do you call it? Sometimes I think all the English speakers should be committed to an asylum for the verbally insane. In what language do people recite at a play and play at a recital? Ship by truck and send cargo by ship? Have noses that run and feet that smell? Park on driveways and drive on parkways? How can a slim chance and a fat chance be the same, while a wise man and wise guy are opposites? How can overlook and oversee be opposites, while quite a lot and quite a few are alike? How can the weather be hot as hell one day and cold as hell another. Have you noticed that we talk about certain things only when they are absent? Have you ever seen a horseful carriage or a strapful gown? Met a sung hero or experienced requited love? Have you ever run into someone who was combobulated, grunted, ruly or peccable? And where are all those people who ARE spring chickens or who would ACTUALLY hurt a fly?

You have to marvel at the unique lunacy of a language in which your house can bum up as it burns down, in which you fill in a form by filling it out and in which an alarm clock goes off by going on. English was invented by people, not computers, and it reflects the creativity of the human race (which, of course, isn’t a race at all). That is why, when the stars are out, they are visible, but when the lights are out, they are invisible. And why, when I wind up my watch, I start it, but when I wind up this essay, I end it.

Вправа 7. Розподіліть українські та англійські сленгові соматизми за ознаками вторинної номінації; визначіть, які ознаки є найбільш / найменш

продуктивними при утворенні українських та англійських сленгових лексичних одиниць. З'ясуйте, які формули переносу є найбільш релевантними для утворення тих чи інших соматизмів.

1. зовнішня ознака (безпосередньо форма предмета, колір, розмір тощо), яку можна спостерігати візуально

2. внутрішня ознака-властивість, прита-манна об'єкту номінації об'єктивно або на суб'єктивну думку номінатора

3. подібність рухів, інших зовнішніх виявів, подібність якостей, внутрішніх властивостей

байда мол. 'голова', балабас 'голова', балда 'голова', баняк 'голова', баштан / башта 'голова', броня 'голова', гарбуз 'голова', глобус 'голова', гніздо 'голова', дах 'голова, мізки, здоровий глузд', диня 'голова', думалка 'голова', жбан 'голова', кабіна 'голова', кавун 'голова', казан / казанок 'голова', каністра 'голова', каструля 'голова', качан 'голова', клуня 'голова', криша 'голова, мізки, здоровий глузд', кумпол 'голова', купол 'голова', макітра 'голова', маклабан 'голова', маклойобіна 'голова', планка 'психіка, самоконтроль, свідомість', стріха 'психіка', ступа 'голова', трувер 'голова', хабешка 'голова', хед 'голова', черепок 'голова', черепушка 'голова', шарабан 'голова', чайник 'голова', шаріки 'мізки', шифер 'психіка', ящик 'голова', бадло 'обличчя', будка 'обличчя', інтерфейс 'обличчя', вивіска 'зовнішній вигляд або обличчя', гризло 'обличчя', гудок 'обличчя', заточка 'обличчя', клуня 'обличчя', образ 'обличчя', пачка 'обличчя', пика 'обличчя', рило 'обличчя', ріпа 'обличчя', румпель 'обличчя', ряха 'обличчя', табло 'обличчя', тичка 'обличчя', фейс 'обличчя', фізія / фізіоморда 'обличчя', амбразура 'рот', гризло 'рот', жувальник 'рот', гиготальник 'рот', пахнюк 'рот', піддувайло 'рот', хавало / хава / хаваль-ник / хавло / хайло 'рот', хлібальник / хлібало 'рот', бульбоїд 'рот', шлюз 'рот', дюндель 'ніс', нюхало / нюхальник 'ніс', паяльник 'ніс великого розміру', рубильник 'ніс', румпель 'ніс', сливи 'ніс алкоголіка', сопатка 'ніс', шнобель 'ніс', флюгер 'ніс', бушприт 'ніс', хобот 'ніс', хрюндель 'ніс', штука 'ніс', баньки 'очі', беньки / беники 'очі', блищальки 'очі', вилупки 'очі', дзеньки 'очі', зирики / зирки 'очі', моргала 'очі', фари 'очі', дуля з роту 'висунутий язик', злітна смуга 'язик після перепою', мітла 'язик', антена 'вухо', локатори 'вуха', радари 'вуха', чебурахи / чебурашки 'вуха', чебуреки 'вуха', гризла 'зуби', фікса 'зубний протез, золота коронка', челюха 'щелепа', шухляда 'щелепа'; barnet 'голова, мізки, здоровий глузд', bean 'голова', beezzer 'голова', block 'голова', bonce 'голова', chump 'голова', conk 'голова', crumpet 'голова, мізки, здоровий глузд', filbert 'голова', hat-rack 'голова', knob 'голова', lemon 'голова', loaf 'голова, здоровий глузд, мізки', loaf 'голова', parper 'голова', pob 'голова', poddle 'голова', nut 'голова', onion 'голова, мізки, здоровий глузд', Uncle Ned 'голова', boat / boat-race 'обличчя', clock 'обличчя', dial 'обличчя', kisser 'обличчя', mug 'обличчя', mush / moosh 'обличчя', chivvy / chivy / chivey 'обличчя', pan 'обличчя', cake-hole 'pom', gate 'pom', gob 'pom', hole 'pot', kisser 'pom', mush 'pom', north and south 'pot', trap 'pom', snorer 'ніс', sniffer 'ніс', hooter 'ніс', shonk 'ніс, особливо великий', snoot 'ніс', beezzer 'ніс', snitch 'ніс', conk 'ніс', boko 'ніс', strawberry 'червоний ніс,

особливо в алкоголіка’, lamps ‘очі’, mince-pies / minces ‘очі’, peepers ‘очі’, earhole ‘вухо’, lug ‘вухо’, lughole ‘вухо’, tab ‘вухо’, thick ear ‘вухо, особливо спухле після удару’, pearly ‘зуби’, peg ‘зуб, особливо молочний’, snappers ‘зуби, особливо штучні’, choppers ‘зуби, особливо штучна щелепа’.

Вправа 8. Проаналізуйте механізм утворення наступних семантичних дериватів за наведеним прикладом:

Плуг ‘Сільськогосподарське знаряддя з широким металевим лемешем або диском для оранки’ (стандарт) > ‘людина з уповільненою реакцією, розумово недорозвинута’ (сленг). Модель: перенесення “артефакт > живий організм”; мотивуюча лексико-семантична група “Назви предметів праці” – поповнювана ЛСГ “Назви особи за обдарованістю, за наявністю здібностей, розуму, таланту або за їх відсутністю”; лексичне значення: ‘сільськогосподарське знаряддя’ > ‘особа за характерними ознаками’; семантичний формант: диференційна сема ‘застарілість, повільність’ + потенційна сема (конотема) ‘гідний зневаги’ у складі мотивуючого значення стають потенційними і входять до складу мотивованого значення з модусом фіктивності “начебто”.

Бамбук ‘нецікава, “порожня” особа’, гальмо ‘дурнувата, з уповільненою реакцією людина – тугодум’, тундра ‘дурна, нетямуща людина’, peasant ‘хтось, хто вирізняється надзвичайною дурістю, неуцтвом або незграбністю’, pigeon ‘дурень, легковірна людина, яку легко ошукати’, goor ‘дурна, “порожня” людина’ (липка огидна маса (зазвичай пастоподібна), dummy ‘дурна людина, йолоп’, buffer ‘дурний або некомпетентний старий чоловік’.

Вправа 9. Використовуючи тлумачні словники українського й англійського сленгу, з’ясуйте значення наведених нижче лексем і визначте, чи можуть вони виступати відповідниками.

порося	swine, pig
вовчиця	wolf
миша	mouse
голуби	pigeon
мавпа, обізяна	monkey
кішка	cat
кицюня	pussy
жаба, ропуха	frog
риба	fish

Вправа 10. Розташуйте наведені нижче лексеми у відповідності до моделей семантичної деривації:

- 1 зооніми > назви тіла, організму, їх частин, продуктів життєдіяльності
- 2 зооніми > назви особи
- 3 зооніми > назви продуктів господарської, технічної та соціальної діяльності людини
- 4 зооніми > назви абстрактних понять: явищ, ситуацій, подій

Апельсин ‘ручна граната’, апельсин свинячий ‘картопля’, банан ‘чоловічий статевий орган’, бананчики ‘патрони’, гарбуз ‘голова’, горох ‘патрони’, груша ‘пам’ятник Михайлу Грушевському’, кавун ‘голова’, кавуни / кавунцята ‘жіночі груди’, капуста ‘гроші’, качан ‘голова’, коко / кока / кокос нарк. ‘кокаїн’, коряга ‘чоловічий статевий орган’, липа ‘підробка, щось несправжнє, фальш’, лопух ‘недотепа, пришелепуватий, наївний’, малина ‘позитивна ситуація’, маслюки ‘патрони’, мухомор ‘людина, що п’є тільки вино’, персик ‘персональний комп’ютер’, помідори ‘частина чоловічих статевих органів (яєчка)’, рижики ‘гроші’, сливи ‘алкогольні напої’, сливи ‘ніс алкоголіка’, укроп ‘марихуана’, урюк ‘житель Середньої Азії’; bean ‘голова’, fruit ‘гомосексуаліст’, gob ‘рот’, (вірогідно від гальського та ірландського “клюв”), grass ‘зрадник, донощик, інформатор’, jungle ‘табір або притулок для жебраків’, lemon ‘голова’, lettuce ‘гроші’, loco weed ‘марихуана’, melon ‘прибуток; велика сума грошей, призначена для розподілу серед певної кількості людей’, melons ‘жіночі груди, особливо великі за розміром’, nut ‘голова’, reach ‘сексуально приваблива людина’, reach ‘щось чудове, гідне захоплення’, pineapple / pineapple bomb ‘ручна граната’, riprin ‘щось чудове, неймовірно гарне’, strawberry ‘червоний ніс’, top banana ‘авторитетна людина, що обіймає найвищу посаду на певному підприємстві’, weed ‘тютюн’, weed ‘худа та аномально тендітна людина’.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. М. : Высш.шк., 1986. 296 с.
2. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця : Нова книга, 2003. 160 с.
3. Квеселевич Д. І., Сасіна В. П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови. Вінниця : Нова книга, 2001. 126 с.

Додаткова література:

4. Аліфіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Х., 1987. 135 с.
5. Анікеєнко І. Г. Бойцан Л. Ф., Ганецька Л. В. Практикум з лексикології англійської мови. К.: КДЛУ, 1999. 165 с.
6. Антрушина Г. Б. Афанасьєва О. В., Морозова Н. Н. English Lexicology. М. : Дрофа, 2000. 287 с.
7. Бугайчук О. В. Лексикологія англійської та української мов: Методичні рекомендації для студентів III курсу факультету лінгвістики, спеціальності "Переклад". К. : Вид-во НАУ, 2004. 56 с.
8. Ващенко В. С. Українська семасіологія: Типологія лексичних значень. Дніпропетровськ, 1981. 67 с.
9. Гак В. Г., Сопоставительная лексикология. М. : Высш. шк., 1977. 247 с.
10. Гвишиани Н. Б. Современный английский язык. Лексикология. М. : Изд-во МГУ, 2000. 221 с.
11. Гинзбург Р. З. Лексикология английского языка. М.: Высш. шк., 1979. 271 с.
12. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова. К. : Вища шк., 1997. 492 с.
13. Деменчук О. В. Порівняльна лексикологія української та англійської мов. Рівне: Перспектива, 2005. 165 с.
14. Зацний Ю. А. Мова і суспільство. Збагачення словникового складу англійської мови. Запоріжжя, 2001. 242 с.
15. Івченко А. О. Українська народна фразеологія: ономастика, ареали, етимологія. Х., 1999.
16. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Вінниця : Нова книга, 2003. 464 с.
17. Кунин А. В. Курс фразеології сучасного англійського мови. М. : Высш. шк., 1986. 258 с.
18. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Харків, 1977. 133 с.
19. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української мови. Львів, 2002. 202 с.
20. Мостовий І. М. Лексикологія англійської мови. Х : Основи, 1993. 255 с.
21. Покровский И. Н. An essey in comparative lexicology. Куйбышев : изд-во гос. пед. института, 1980. 145 с.
22. Раєвська Н. М. Лексикологія англійської мови. К. : Вища шк., 1979. 189 с.

23. Сімонюк В. П. Семантико-функціональний аналіз іншомовної лексики в сучасній українській мовній картині світу. Х., 2000. 332 с.
24. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка. М. : НТУ, 1998. 260 с.
25. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття. К.и: Пугач, 2005. 385 с.
26. Ющук І. П. Лексика української мови. К. : КиМУ, 2002. 130 с.
27. Chafe L. Meaning and Structure of Language. Chicago-London: The Univ. of Chicago Press, 1971.
28. Nikolenko A. G. English Lexicology – Theory and Practice. Вінниця : Нова книга, 2007. 567 с.
29. Ulmann S. Semantic Universals: Universals of Language. Oxford, 1994.

Лексикографічні джерела:

30. Балла М. І. Англо-український словник: У 2 т. Київ: Освіта, 1996. Т. 1, Т. 2
31. Баранцев К. Т. Англо-український фразеологічний словник. Київ : Знання, 2006.
32. Бенсон М., Бенсон Э., Илсон Р. Комбинаторный словарь английского языка. Москва : Русский язык, 1990.
33. Зубков М., Мюллер В. Сучасний англо-український та українсько-англійський словник. Харків : ВД «Школа», 2005.
34. Кунин А. В. Большой англо-русский фразеологический словарь. Москва : Живой язык, 2005.
35. Медведева Л., Холден Н. Англо-український словник: мовленнєві ідіоми, вигуки, звуконаслідування. Київ : Дніпро, 2003.
36. Шерік А. Д., Савічук В. Я., Старко В. Ф. Довідник англійських, німецьких та українських ідіом і виразів. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005.
37. Ammer Ch. The American Heritage Dictionary of Idioms. Houghton: Houghton Mifflin Company, 2007.
38. Chambers English-Ukrainian Dictionary of Idioms. Київ : Всеуви́то, 2002.
39. Cowie A. P., Mackin R., McCaig I. R. Oxford Dictionary of Current Idiomatic English. Oxford : Oxford University Press, 2007.
40. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge : Cambridge University Press, 1995.
41. Longman Dictionary of Contemporary English. 4th edition. Harlow : Pearson Education Limited, 2003.
42. Longman Idioms Dictionary. Harlow : Pearson Education Limited, 2000.
43. Oxford Collocations Dictionary for Students of English. Oxford, New York : Oxford University Press, 2002.
44. Oxford Learner's Thesaurus: A Dictionary of Synonyms / Ed. By D. Lea, J. Bradbery, R. Poole, H. Warren. Oxford, New York : Oxford University Press, 2008.
45. The Oxford Dictionary of Current English / Edited by D. Thompson. Oxford : Oxford University Press, 1993.
46. Scribner Dictionary / Ed. by W. D. Halsey. Mission Hills : Glencoe Publishing Company, 1986.

47. Warren H. Learner's Dictionary of English Idioms. Oxford : Oxford University Press, 2003.
48. Webster's New World Dictionary of American English. Third College Edition. New York : Prentice Hall, 1991.

Навчальне видання

Куц Марія Олександрівна
Сіняговська Інга Юріївна

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових
дисциплін

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 5,35

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50005, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.